

Uit		In	Uit		In	Uit		In	Uit		In
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
2 3/10	B	3/10									
28/8.52	AD/A	2/8.									
17/4.53	B	20/4									
4/5	Bg	12/6									
17 MRT. 1954		18 MRT. 1954									
20/8.54		23 AUG 1954									
19/2.55	D	2									
30/3.55	As	APR. 1955									
7 APR. 1955		19 APR. 1955									
21 MRT. 1957	E	9 APR. 1957									
29 NOV. 1960		DEC. 1960									

MINUTENBLAD

DOSSIER No. OD 1417

NAAM: DOOPSGEZIND VREDESBUREAU

1. Aangelegd op verzoek van B-VI.
21.4.49, ACD-4b.
2. Voor zover van de ~~ge~~agendeerde stukken (in dit OD geborgen) het schut-
blad aanwezig was dit bijgevoegd. mei '70

Utrecht

OP KAART
ACD/45
DAT: 22-7-52
PAR: G

6.569.93
01.125.7
30 MEI 1952
ACD/52/19495

VERTROUWELIJK

Verbinding: 19
A/5 no 497'52 D.Vr.groep

Datum: 16.5.52/19495

Origineel afschrift van het Jaarverslag over 1951 van de
DOORPSGEZINDE VREDESGROEP.

Schutblad is verwijderd

Er zijn in een jaar altijd zeer veel zaken, die weliswaar betrekking hebben op het leven van de vereniging, waarover het jaarverslag handelt, maar die toch onvermeld blijven, omdat ze in de veelheid van gebeurtenissen verloren gaan of omdat ze door andere gebeurtenissen al weer achterhaald werden zodat de vermelding achterwege kan blijven. Zo zal er ook in dit verslag veel niet genoemd worden, terwijl diegenen die na bij de Vredesgroep betrokken zijn toch van het belang overtuigd zijn. We willen bovendien pogen zo zakelijk en kort mogelijk te zijn opdat het beeld bij alle korthed toch zo volledig mogelijk wordt. Over het aantal leden, belangstellenden en abonné's mogen we niet ontevreden zijn. Resp. zijn de aantallen 520, 110 en 175. De activiteit in de groep is niet verslapt, er zijn zelfs tekens die op vooruitgang wijzen, wanneer we ten minste de financiële situatie als maatstaf mogen nemen en letten op wat er bij de Jongeren-Werkgroep gaande is. Ook in het bestuur heeft men niet stil gezeten. Vier keren kwam het D.B. of H.B. bij elkaar. Op deze vergaderingen waren de meeste bestuursleden tegenwoordig. Onderwerpen waarover vergaderd werd, waren: de conferenties, de contacten met andere groepen en de Verklaring, die namens de "Historic Peace Church aan de Wereldraad der Kerken werd aangeboden. Enkele veranderingen moesten in het bestuur plaats vinden, waarvan een enkele echter nog door een algemene vergadering moest worden goedgekeurd. De penningmeester, G.A. Brouwer, zag zich genoodzaakt zich terug te trekken. Zijn functie werd overgenomen door Broeder G. Jensma uit Leeuwarden, die ~~ook al~~ voordien al veel werk verzette. Een woord van hartelijke dank aan de afgetreden penningmeester voor het vele pionierswerk dat hij bij de nieuwe opzet van onze financiën verrichtte, is te weinig voor de onschatbare dienst, aan de groep bewezen. Ook Ds. C. Brusewitz moest zich uit het Vredesbureau en daarmee uit het bestuur terugtrekken. Ook hem zagen wij, hoewel wij zijn motief billijken, niet gaarne gaan. Als voorzitter van het Vredesbureau werd hij tijdelijk vervangen door Ds A.G.v.Gilse ('t Stort Zuid 42) uit Amersfoort.

CONTACTEN. Met de verschillende instanties was goede correspondentie. Noemen wij als eerste de A.D.S., dan is op te merken, dat ons verzocht werd een plaats in te nemen op het Collecte-plan wat wij gaarne aangenomen hebben, hoewel wij na de afwijzende beslissing van het vorig jaar meenden eerst te moeten tonen dat vele gemeenten ons werk wel wilden steunen. Ook op andere wijze is de band met de A.D.S. verstevigd. Bij de nieuwe A.D.S. hebben verenigingen tot een beperkt aantal een adviserende stem gekregen. Ook de Vredesgroep werd aangezocht iemand aan te wijzen en wij vonden Ds H. Bremer bereid "verbindingsofficier" te zijn. Ook verder in de Broederschap blijkt wel verlangen te zijn zich met de problemen die de

officiële kopie

O.K.

verminkt

O.K.

O.K.

Vredesgroep stelt te confronteren. Verschillende gemeenten hielden, hoewel er reeds vele collecten ook op hun lijst stonden, toch de zeer laat aangevraagde collecte voor het vredesbureau. Met de "Historic Peace Churches" werd gezamenlijk vergaderd, nadat van tevoren reeds besprekingen waren gevoerd over het Doopsgezinde Statement in Engeland en op "Heerewegen", zodat een gezamenlijke boodschap kon worden gezonden naar de Wereldraad der Kerken, waarvan de Hollands-Doopsgezinde redactie werd opgesteld door Ds Bremer. Met de M.C.C. werd de band verstevigd doordat Zr Thijssen geheel haar plaats kreeg in "Heerewegen", waardoor het Vredescentrum en daarmee de Vredesgroep veel meer onder de aandacht van de gasten van het Internationale Doopsgezinde Vredescentrum viel. In het Vredesbureau is veelvuldig contact met de religieuze vredesbewegingen. Wij spreken echter de hoop uit dat het contact tot wederzijdse bevruchting ook elders plaats mag vinden. Uit het financieel verslag zal blijken, dat het Verenigd Christelijk Vredesbureau bijna uitsluitend bestaat dank zij baten van de zijde van de Doopsgezinde Vredesgroep ingebracht. Toch zeggen wij niet te veel wanneer bovenal verlangen naar geestelijk contact, zoals dit b.v. in de gemeenschappelijke conferenties van "Kerk en Vrede en Vredesgroep en in de "Familieweken" op "Heerewegen" tot uiting komt.

De CONFERENTIES, die, we moeten het hier wel zo uitdrukken, bestaan bij de gratie van het echtpaar Inja uit Baarn, waarbij handige opzet, originaliteit en jeugdigheid samengaan, blijken steeds weer nieuwe mensen te trekken. Opvallend is het grote aantal jongens dat steeds de samenkomsten (hoofdzakenlijk in Fredesheim vanwege de nabijheid van het kamp Vledder), maar ook in "Heerewegen" bezoekt. De bijeenkomst in Elspeet is in September altijd wel een hoogtepunt, maar we spreken de hoop uit dat ook de kaderconferentie dit jaar goed bezocht mag worden. Van de KERNGROEPEN is weinig nieuws te vertellen. Wel komen vele geregeld bijeen en ging een enkele kerngroep ter ziele (Aalsmeer). Het karakter van de kerngroepen is geworden: CONTACTGROEP; in stilte hadden wij gedacht dat de groepen nog grotere activiteit ten toon zouden kunnen spreiden. Toch zou het onbillijk zijn hier alleen afbrekende critiek te geven. Verschillendegroepen onderhouden een levendig contact met de plaatselijke afdelingen van "Kerk en Vrede", anderen komen geregeld en vaak bijeen. JONGEREN WERKGROEP. Op 23 en 25 Mrt werd deze werkgroep opgericht op een zeer geanimeerde bijeenkomst van jongeren. De trouw waarmee hun eerste enquête beantwoord werd belooft veel goeds. Als bestuur zien wij de verdere ontwikkeling met belangstelling tegemoet. Deze groep blijkt geestelijk en praktisch actief te willen zijn en de jongeren in en na de kamptijd (lees gevangenisstraf) speciaal te willen opvangen. VREDESBUREAU. Dat in dit eerst laat noemen van het Vredesbureau geen waarderingsoordeel schuilt moge duidelijk zijn daar in dit bureau nog steeds het hart van de vredesbeweging

klopt. Uit het zeer uitvoerige verslag nemen we enkele gegevens. Een woord van lof komt hier ongetwijfeld toe aan de secretaris, C. Inja, die 15 maal Vledder bezocht, contact met het Ministerie van Oorlog had, gevangenen bezocht en met de jongens en ouders sprak. De samenwerking met "Kerk en Vrede", "7e Dags Adventisten" en de "Apostolische Gemeente" den Haag is zeer goed. Acht keer kwam het Ver. Chr. Vredesbureau bijeen, terwijl het Doopsgezinde Vredesbureau ook 8 keer vergaderde. Het blijkt uit allerhand, dat dit Ver. Chr. Vredesbureau hoe langer hoe meer de "vraagbaak" wordt van alle groepen. In 1951 werd totaal door 208 jongens een beroep op de wet (Dienstweigeringswet) gedaan. Behalve de 36 Jehova-getuigen waren van deze groep slechts 26 jongeren niet ingeschreven in het Vredesbureau. Van degenen die een beroep deden op de wet was 10% doopsgezind. Geregeld werd contact onderhouden ook met de directie van de DUW. Er is in de tewerkstelling verbetering waar te nemen. Er is groter gevarieerdheid in werkgelegenheid dan in de jaren 1947, toen 100% in de DUW werkte tegen in de volgende jaren resp. 97,3%, 80,7%, 69,4% en in 1951 54,24%, terwijl op het ogenblik, slechts 41,26% in Vledder, het enige DUW-kamp werken. Nog mag vermeld worden dat van 1945 tot 1951 1511 serieuze beroepen op de wet zijn gedaan, waarvan er 774 werden erkend voor algehele vrijstelling, terwijl er 70 alleen zich verzetten tegen het dragen van wapenen. De mutaties in het bestuur worden elders genoemd. Ten slotte mogen wij nog het VREDESCENTRUM vermelden. Nu "Heerewegen" meer een centrale plaats gaat innemen komen meer mensen dank zij het contact van Zr THIJSSSEN met alle gasten in "Heerewegen" met onze beginselen en met onze bibliotheek in aanraking. Ook het feit dat de catalogus bezig is te verschijnen is van niet te onderschatten betekenis. We zijn dankbaar dat Zr. Thijssen teven redactrice van de "Brieven" is. Zij ontvangt gaarne copie. Met name moge de verklaringen uit de nummers Mei, Juni, en Juli/Augustus worden genoemd. Een beschouwing over het afgelopen jaar moge na deze gegevens overbodig zijn. We zijn dankbaar maar we weten dat er met tevredenheid een groot gevaar van verslapping verbonden is. We weten tevens dat onze zwakheid telkens door hoger kracht moet worden vernieuwd. Mogen wij daarvoor het volgend jaar de openheid bezitten".

w.g. G. KATER, secretaris.

Huidige samenstelling van de Doopsgezinde Vredesorganisaties:

- * Vredesgroep: ✓ Ds F.v.d. Wissel, voorz., Emmakde 27 Leeuwarden
- * ✓ Ds G. Kater, secr., Voorstraat 15 Franeker
- * ✓ G. Jensma, penningm., Fonteinstr. 9 Leeuwarden
- * ✓ lid: Ds T.O. Hylkema, Fr.v. Mierisstr. 61 A. dam-Z.
- * Vredesbureau: ✓ Ds A.G.v. Gilse, voorz., A.foort, 'tStort Zuid 42
- * ✓ Ds C. Inja, secr., Nic. Beetslaan 10 Baarn.
- * Vredescentrum: ✓ Zr Paula Thijssen, Driebergseweg 11a, Zeist.

GEZIEN:

Betreft: Int. Ver. Bellamy, Doopsgezinde
Weerloosheidgroep in de A.N.V.A.
Pacifistische Werkgroep in de A.N.V.A.

6.193.2 6.193.2 6.221
05.16 05.494
6.193.2
- 7 DEC. 1951 01.1257
6.563.93
AED 124917 01.4

No. 62/51.

JITTE
Uit: OD 402
Voor: OD 1417
o.o.v.: BVI
Dat.: 1.4.52
Par.: 4R

VERHOOR

Bijlagen: Geen.

Verslag van de grote openbare Voorlichtingsavond der Int. Ver. Bellamy, Doopsgezinde Werloosheidgroep en de Radicaal Pacifistische Werkgroep in de A.N.V.A., gehouden op Zaterdag 10 November 1951, te Aalsmeer, in de Doopsgezinde kerk, aanvangende 7,30 uur.
ZAALCAPACITEIT: ongeveer 500 zitplaatsen.

AANWEZIG: ongeveer 250 personen, zijnde mannen en vrouwen, w.o. ook de Communistische raadsleden Dirk Jacob van West, wonende te Aalsmeer, Heiling No. 30, en Pieter Lanser, wonende te Haarlemmermeer, Aalsmeerwaardijk, No. 579, respectievelijk van de gemeenten Aalsmeer en Haarlemmermeer.

De algemene leiding berustte bij Da.R.G. de Lange, Doopsgezind predikant te Aalsmeer.
SPREKERS: Mr. H. van Wijk uit Haaklem, en J. Horsmeijer Jr. Voorzitter van de Int. Ver. Bellamy.

vermelding
H. de Lange in P.D.
vermeldt.

Als eerste spreker trad op voornoemde Mr. van Wijk, met als onderwerp: "Hoe winnen wij de Vrede?", en die in verband daarmee het volgende naar voren bracht;

dat hij voormeld onderwerp, graag zou willen zien veranderd in: "Wat kunnen wij nog doen om de vrede te winnen", omdat indien hij over het eerste onderwerp zou moeten spreken, hij dan gauw klaar zou zijn;

dat wij echter toch wel iets kunnen doen, en daarbij trof spreker een vergelijking met het geluid, dat in een gesloten ruimte niet ver doordringt, doch in de open ruimte wel;

dat van hun zijde de kansen klein zijn, doch de voorbeelden van de stemmen die reeds eerder opklonken zijn vele.

Spreker wees daarbij op de slavernij, die reeds heel lang geleden bestreden werd, en thans niet meer bestaat.

De uitspraak: "Geen zaad gaat ooit verloren", stelde hij voor als een prachtig voorbeeld. Mr. van Wijk besloot met de woorden, dat iedere daad, iedere raad en regel in het belang van de vrede weerklank zal vinden.

Vervolgens kwam voornoemde Horsmeijer aan het woord, eveneens met het onderwerp: "Hoe winnen wij de vrede".

Spreker wees op de gevolgen van de economische toestanden der kapitalistische Maatschappij, gegrond op het winststelsel

Deze zijn aanleiding tot oorlog en geweld, tot de internationale verwickelingen, die steeds een oorlogsdreiging doen ontstaan. Men heeft de oorlog gewonnen, maar niet de vrede, omdat de vrede gebaseerd moet worden op economische vrede.

Spreker haalde daarbij aan uitspraken van Prof. Einstein en andere grote geleerden, die de wereld waarschuwen voor de gevolgen van de onderlinge strijd.

De Heer Horsmeijer wees op de maatschappij-opbouw van "W Bellamy", die zoveel jaren geleden de weg wees naar een maatschappijvorm, waarin de vrede voor altijd gewaarborgd zal zijn

Hoe wij de vrede kunnen winnen ligt aan ons allen, verzekerde spreker. "Aan ons is het, mede te werken aan de totstandkoming van een betere samenleving."

Verder

Verder werden de aanwezigen in de gelegenheid gesteld schriftelijke vragen in te dienen, welke door de heren van Wijk, De Lange, en Horsmeijer werden beantwoord.

De gestelde vragen hadden in hoofdzaak betrekking op de vraag, hoe kan men iets doen en wat kan men in de tegenwoordige Maatschappij doen, zonder daarmee in botsing te komen.

De antwoorden op bedoelde vragen werden in verschillende vorm en overtuiging uitgelegd. Door tijdsgebrek konden niet alle vragen worden afgewerkt.

Omstreeks 22,30 uur werd voormelde vergadering gesloten. Alles had een ordelijk verloop.

Aalsmeer, 4 December 1951.

No.1329/441 -1951- DIENTSGEHEIM.

Gezien en doorgezonden.

Amsterdam, 5 December 1951.

SPECIALE INSTRUCTIES AAN ACD,
(Slechts bij definitieve opberging in te vullen).

ONAFGEDAAN

01/11/17

CO^v 120025 08/14/17

8

Afd./Sect.: *B*

Dat.: *01/11/17*

Par.: *1*

Interne aanwijzingen ACD.

sw.

ACD.

Dat.:

Par.:

0/10/17

Aantekeningen (Nummeren s.v.p.):

1 *Van K&M naar B*
23/10/17

Plaatje

2 *B* ~~*23/10/17*~~
B ~~*23/10/17*~~ *1/11/17*

De Haag
VERTROUWELIJK

16 October 1951.

Verbinding: No.12

Doss.168/5¹⁵⁷

Onderwerp: Huiskamerbijeenkomst oud-baptisten Unie te 's-Gravenhage

Datum ontvangst bericht: 12 October 1951.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

6.563.6	6.151
05.161	01.14
17 OCT 1951	
ACD/120825	

Op Vrijdagavond 12 October 1951 te 21.00 uur vond in perceel Cartesiusstraat 100 II te 's-Gravenhage een huiskamerbijeenkomst plaats, georganiseerd door de oud-Baptisten Unie te 's-Gravenhage.

Hoofdbewoner van perceel Cartesiusstraat 100 II te 's-Gravenhage is:

Emma SMIT, geboren te 's-Gravenhage 19 Februari 1892, huwd met A.E.ZELDENRIJK (lid C.P.N. en medewerkster Haags Vredescomité).

Aanwezig waren 9 personen, waaronder Jules DE LEEUWE, geboren te Amsterdam 7 Januari 1913, wonende Suezkade 173 te 's-Gravenhage.

Op de bijeenkomst werd het woord gevoerd door de predikant van de Oud-Baptisten Unie te 's-Gravenhage, Hermann VAN OSENBRUGGEN, geboren te Mühlheim (Dld.)

15 December 1905, wonende Lavendelstraat 15 te 's-Gravenhage.

Deze besprak het gedeelte uit de bijbel 1 Corinthe 13: "Al ware het, dat ik alle talen der mensen sprak en de liefde niet had, zo ware ik niets".

Over politiek werd niet gesproken.

Op deze huiskamerbijeenkomst was tevens aanwezig een juffrouw, genaamd VERHEY, oud plm. 40 jaar (verders personalia onbekend). Deze juffrouw zou lerares zijn en Jules DE LEEUWE behulpzaam zijn bij vertaalwerk.

Te 23.00 uur werd de bijeenkomst met gebed gesloten

w/ (einde)

Jan Haag

VERTROUWELIJK

18 September 1951.

Verbinding: No.12

Doss.168/5¹⁴⁵

Onderwerp: Huiskamer bijeenkomst oud-Baptisten Unie te 's-Gravenhage.

Datum ontvangst bericht: 14 September 1951

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

6.563.6

05/161

OP KAART
A D/42
DAI: 5/11-17
PAR: 1

20 SEP. 1951

ACD/110-719

Rechtstreek in nummer 12

Op Vrijdag 14 September 1951 te 20.30 uur werd door leden van de oud-Baptisten Unie te 's-Gravenhage een huiskamerbijeenkomst belegd in perceel Rembrandtstraat 284 te 's-Gravenhage.

Hoofdbewoner van genoemd perceel is:

✓ Sjoerd LEMSTRA, geboren te Sneek 29 Juni 1895.

Te 20.30 uur opende de predikant van de oud-Baptisten Unie te 's-Gravenhage,

✓ Hermann VAN OSENBRUGGEN, geboren te Mühlheim (Dld.) 15 December 1905, wonende Lavendelstraat 15 te 's-Gravenhage, de bijeenkomst met gebed, waarna hij een voordracht hield over Mattheus 12: "De goede boom brengt goede vruchten voort, de kwade boom kwade vruchten".

Aanwezig waren 6 personen.

Van het Haags Vredescomité was niemand aanwezig.

Volgens mededeling van H.VAN OSENBRUGGEN had Jules DE LEEUWE bericht van verhindering gezonden, daar hij te Utrecht een vergadering moest bijwonen.

Gedurende de bijeenkomst bracht H.VAN OSENBRUGGEN tevens naar voren, dat hij het verheugend vond, dat de laatste tijd de naam van Christus en de naam Gods zo dikwijls in het dagblad "De Waarheid" wordt gebruikt.

Zijns inziens is dat een gevolg van zijn werk voor het Haags Vredescomité.

Over politiek werd gedurende de bijeenkomst niet gesproken.

Te 22.30 uur werd de bijeenkomst met samenzang gesloten. (einde)

ook

De Haag

VERTROUWELIJK

Verbinding: No.12

12 September 1951.

Doss.168/5143

Onderwerp: Huiskamer bijeenkomst Oud-Baptisten Unie.

Datum ontvangst bericht: 7 September 1951.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

6.563.6	6.563.6
05.12	01.4.6.12
14 SEP. 1951	
ACD/110.289	

Rechtstreek in verslag

Op Vrijdag 7 September 1951 te 20.15 uur werd door leden van de Oud-Baptisten Unie te 's-Gravenhage een huiskamer bijeenkomst gehouden ten huize van de predikant van voornoemde Unie,

Hermann VAN OSENBRUGGEN, geboren te Mühlheim (Dld.) 15 December 1905, wonende Lavendelstraat 15 te 's-Gravenhage.

Te 20.15 uur waren 14 personen aanwezig, onder wie de C.P.N.-leden

Jules DE LEEUWE, geboren te Amsterdam 7 Januari 1913 en Emma SMIT, geboren te 's-Gravenhage 19 Februari 1892, gehuwd met A.E.ZELDENRIJK.

H.VAN OSENBRUGGEN opende de bijeenkomst met gebed en hield vervolgens een lezing over het 55e hoofdstuk van Jesaja, waarbij hij betoogde, dat eens de aarde in een paradijs zal veranderen, waarin de woestijnen vruchtbare vlakten zullen zijn geworden.

Nadat H.VAN OSENBRUGGEN zijn lezing beëindigd had, nam Jules DE LEEUWE het woord en zeide, dat men in Rusland, de unie der verenigde Sowjet republieken, de christelijke leer reeds het meest benaderde. Immers daar is men doende door verlegging van rivierbeddingen woestijnen in vruchtbare vlakten te veranderen.

Tot slot riep H.VAN OSENBRUGGEN de aanwezigen op mede te werken aan de acties van het Haags Vredescomité, waarna te 23.00 uur de bijeenkomst werd gesloten. (einde)

~~ONAFGEDAAN~~

CO 118191

✓ 122326 ✓

✓ 129722 ✓

✓ 132516 ✓

OK

OD 1417

OD 1417

V.K. Lie Helder
contl. te verb.

Afd./Sect.: B VI

Dat.: 17/3.52

Par.: R

Interne aanwijzingen ACD.

W. ACD. 48

Dat.: 24/6/52

Par.: K

Aantekeningen (Nummeren s.v.p.):

1. B VI 17/9.51 Brief aan Antwerpen
Korven }
doormiddel van
ph. H. D. ter informatie med.
relatie B VI nr 3-10.51
Opvang. Drs 6530/10 D 300
17/10.51

17/10.51 brief uit van R. M. van J. S. Korven.

naar p.v. s.v.p. tijd kaarten van kwartier en leffen en

Tijd. Kaarten gemaakt 24/10.51
ACD A.D. 25.11

2. B VI 14/11.51
12.11.51

antwoord Korven afwachten. B VI 14/11.51

3. B VI 15.2 brief aan Sp. Dordrecht.

4. B VI 6.2.52 B VI s.v.p. berging van
rapport opzendingen s.v.p. afgehandeld

BIV 10-3-'52

Wed. 9

D. R. K. (132516)

over
15/4 '52

PHD

Soor I m. i. afdoer met J. v. de Berg (v. de Berg) Jeral
lyft me niet interessant tenzij betrekking heb
ind. Heutelposter heeft. PHD 15/4. 52 B.

~~act~~
Besproken met J. v. de Berg, ophering
Soor I 24/4 '52

R.P.

Dordrecht, 5 Maart 1952.

6.56.13
25.23

No. 243 I.D.-Geheim./'52.

B 6.23

Betreft: Uw no. ~~129722~~ 129722

118191

dd. 14 Febr. 1952.

6.56.13
25.23
- 6 MRT 1952
ACD/132516

De inlichtingen gevraagde bij Uw hogergenoemd schrijven worden UHoogedeigestrenge hierbij in duplo aangeboden.

... mag niet worden ...
... van het verantwoordelijk omd. hoofd.

OP KAART
ACD/18
DAI. 17/6/52
PAR: P

SK, met antite... de Hoeksteen, opom Doopsgezinde Jongeren Bond.

Ter voldoening aan Uw verzoek vervat in Uw schrijven dd. 18 Februari 1952, No. 243 I.D. Geheim /,52, betreffende inlichtingen HENK ENS, geboren 1 April 1928 te Raalte, Nederlander, ongehuwd, studerende, wonende Julianastraat 39 te Delft, heb ik de eer UHOOGGEDELGESTRENGE beleefd te berichten, dat HENK ENS voornoemd, een zoon is Notaris HENK BISCO ENS, geboren 26 September 1900 te Woenseradeel, wonende te Papendrecht, Westeind.

Notaris Ens en dat kan ook gezegd worden van de overige gezinsleden, is zeer sterk nationaal gezind, is secretaris van de Plaatselijke Commissie Steun Wettig Gezag en zelfs zeer actief propagandist voor Steun Wettig Gezag.

Moeder van HENK ENS voornoemd, genaamd Johanna Alida Hendrika van BLOMMESTEIN, geboren 1 Augustus 1900 te Djombang, is presidente van de Vrouwenvereniging te Dordrecht.

Grootvader van Henk Ens voornoemd was Doopsgezind predikant.

De familie Ens belijdt het Doopsgezinde Geloof en staat zeer gunstig bekend en voor zo ver bekend politiek betrouwbaar.

Ten aanzien van HENK ENS zij, blijkens onderzoek, medegedeeld, dat met grote zekerheid kan worden aangenomen dat het artikel opgenomen in het orgaan van de Doopsgezinde Jongerenbond "Hoeksteen" onder de titel "wat is het leger eigenlijk" van zijn hand is.

Van welingelichte zijde werd van HENK ENS medegedeeld, dat hij geen levenswijsheid bezit, een geniepige verwaande kwast van een jongen is en zich boven zijn klasgenoten waant;

Dat hij antimilitairistisch zou zijn wordt niet aangenomen en waar dit wel tot uitdrukking komt in het door hem gelanceerde artikel, moet dit, zo werd gezegd worden toegeschreven als een gril van hem voortspruitende uit zijn verwaandheid.

Hij heeft, zo werd gezegd, eens groot willen doen door een artikel te schrijven over het leger, zonder de strekking van zijn daad te overzien.

1949/1950 is hij in militaire dienst geweest voor le oefening, onderdeel le. Reg. Genietroepen.

September 1951 is hij op geweest voor herhalings-oefeningen.

3 Maart 1952.

Op 21/2 is dit rapport besproken met relatie NS, i.n.m. sollicitatie van H Ens

*by NS
DVE 24/2 55*

FEB. 1952

XX

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 14 Februari 1952

UITSCHRIJF

No. : B 129722

Betr.: H. Ens

VI AV 3

VERTROUWELIJK

14 Mei '52
132 516

In het Juli/Augustus-nummer van 1951 van "De Hoeksteen", het orgaan van de Doopsgezinde Jongeren Bond, is een hoofd-artikel opgenomen onder de titel "Wat is het Leger eigenlijk?" ondertekend door H. Ens.

In dit artikel geeft de schrijver, die in militaire dienst is geweest, zijn indrukken over het Leger. De inhoud is zeer sterk anti-militairistisch.

Ik moge U verzoeken mij te willen doen berichten of genoemde H. Ens, die tot nu toe niet kon worden geïdentificeerd, wellicht identiek zou kunnen zijn aan H. Ens, geboren te Raalte 1-4-1928, wonende te Papendrecht, Veerdam 28.

HET HOOPD VAN DE DIENST.
Namens dese,

J. G. Crabbendam

Aan de heer Districtscommandant
der Rijkspolitie
te
D O R D R E C H T.

No. 14/12131

0/14/7

Uw no. 118191
dd. 24.10.'51
Betr. J. SEYFFER.

Vertrouwelijk

In tweevoud.

6.56293 6.23
4 FEB 1952
ACD/1297221

OP KAART
ACD/48
DAT: 24/6/52
PAR: 6

B

O.K.
3 vermeldt
substitutie
de Hockertus
Administratieve

Jeanne Wilhelmina Johanna SEIJFFER, Amsterdam 5.12.1929, Ned., D.G., correctrice, is de ongehuwde en inwonende dochter van Anton Ferdinand-, Den Haag 6.5.1899 en Adriana Sophia Johanna JACOBS, Den Haag 20.6.1898, Rijksstraatweg 469, Haarlem.

Volgens bekomen inlichtingen, is zij thans als kantoorbediende werkzaam te Amsterdam, alwaar zij al eerder werkzaam was aan het Algemeen Handelsblad, de Drukkerij van Sijthoff, N.Z. Voorburgwal 287 en bij een firma De Jong & Co, Rokin 32.

Zij staat in haar omgeving bekend als een net en degelijk meisje met een regelmatige levenswandel. Zij is lid van de "Doopsgezinde Jongeren Organisatie", is voor deze organisatie zeer actief en verricht hiervoor administratieve werkzaamheden. Vroeger was zij geen lid van een kerkgenootschap, doch later is zij met haar moeder, die reeds D.G. was, tot dit kerkgenootschap overgegaan. Zij laat zich erg anti-militairistisch uit en zegt dit te ontleen aan de Bijbel. Volgens haar behoort ieder Christen anti-militairist te zijn. Overigens beweegt zij zich niet op politiek terrein en is bij geen politieke organisatie aangesloten.

Haar vader staat de richting van de P.v.d.A. voor.

Een zekere van Ems, H., stond de laatste 50 jaren in het Bevolkingsregister te Haarlem niet ingeschreven en is ook op een andere wijze te Haarlem niet geïdentificeerd.--

130 Januari 1952.

Aan het:
Hoofd van de B.V.D.
Javastraat 68
's-Gravenhage.

0/1417
No.1171/661 -1951- VERTROUWELIJK.

Betreft: ZWARTENDIJK, A. *co*

Antwoord op schrijven No.118191,
d.d. 24 October 1951.

B

OP KAART
ACD/48
DAT: 11/6/52
PAR: 0

254394
05-23
06205

8 NOV 1951
ACD/122326

Met betrekking tot het aangehaalde schrijven
moge ik U het volgende berichten:
Adrianus ZWARTENDIJK, geboren 14 Juni 1925 te Aalsmeer, woont te Aalsmeer, Stommeerdijk 23. Hij is ongehuwd.

Hij is een buiten echt geboren doch door de vader erkend kind. Zijn naam was voorheen "Strobos". Zijn moeder, Annechien Sijsling, is later gehuwd met Zwartendijk, waarna bij Koninklijk Besluit van 9 Mei 1949, No.45, de naam van betrokkene werd gewijzigd in "Zwartendijk".

Hij studeert voor Doopsgezind Predikant. Volgens betrouwbare kringen te Aalsmeer is hij vermoedelijk georiënteerd op de P.v.d.A.

Zowel op politiek- als op crimineel gebied is alhier niets ten nadele van hem bekend.

Omtrent de schrijver van het artikel in "De Hoeksteen", H. Ens, konden dezerzijds geen inlichtingen worden verkregen.

RP Amsterdam, 6 November 1951.

*v.k.
ook vermeldt; %
eindvoeten van
"de Hoeksteen"*

N O T A

V o o r : CO. 118191

Betreft : Uittreksel besprekingsverslag met GIIb.
d.d.17.4.52

---

6. Aan relatie medegedeeld, dat naar aanleiding van het artikel "Wat is het Leger eigenlijk?" in het destijds door hem aan PHD. ter hand gestelde blad "de Hoeksteen" een onderzoek is ingesteld naar de schrijver van dit artikel met als resultaat, dat bekend is geworden, dat :
- de schrijver Henk ENS een zoon is van Notaris ENS te Papendrecht, die sterk nationaal gezind is, secretaris van en zeer actief propagandist voor Steun Wettig Gezag ter plaatse; de familie ENS zeer gunstig bekend staat en politiek betrouwbaar wordt geacht;
  - Henk ENS gezien wordt als een geniepige, verwaande kwast die zich boven zijn klasgenoten waande en geen levenswijsheid bezit; dat hij vermoedelijk niet anti-militairistisch is en dat het door hem geschreven artikel gezien moet worden als een gril voortspruitende uit zijn verwaandheid.

....

DOV/I, 22 April 1952 *fw*

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

No. B 118191

Betr.: A. Zwartendijk te
Aalsmeer.

VI AV 3

UITZOEK

s-Gravenhage, 24 October 1951.

Ontv. bew: .....

VERTROUWELIJK Rappel : 24 Jan '52

Antwoord : 122. 326

In het Juli/Aug.-nummer van 1951 van "De Hoeksteen", het maandblad van de Doopsgezinde Jongeren Bond, is een hoofdartikel opgenomen onder de titel "Wat is het Leger eigenlijk", ondertekend door H. Ens.

In dit artikel geeft de schrijver, die in militaire dienst is geweest, zijn indrukken over het leger. De inhoud is zeer sterk anti-militairistisch.

Als eindredacteur van "De Hoeksteen" treedt op Adriaan Zwartendijk, wonende te Aalsmeer, Stommeerkade 23.

Ik moge U verzoeken mij in kennis te willen doen stellen met de personalia, politieke antecedenten en verder van belang zijnde gegevens betreffende genoemde persoon. Indien U mij tevens enige nadere inlichtingen zoudt kunnen doen versterken omtrent de schrijver van het artikel H. Ens, zal dit op prijs worden gesteld.

HET HOOFD VAN DE DIENST.

// Namens deze,

Aan de heer Districtscommandant
der Rijkspolitie,
Paulus Potterstraat 32
te
AMSTERDAM.

J. G. Crabbendam

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

No. :B 118191

Betr.: J. Seyffer.

VI AV 3

s-Gravenhage, 24 October 1951

Ontv. bew: .....

VERTROUWELIJK Rappel : 12 g. 122

Antwoord : 12 g. 122

In het Juli/Aug.-nummer van 1951 van "De Hoeksteen", het maandblad van de Doopsgezinde Jongeren Bond, is een hoofdartikel opgenomen onder de titel "Wat is het Leger eigenlijk", ondertekend door H. van Ens.

In dit artikel geeft de schrijver, die in militaire dienst is geweest, zijn indrukken over het Leger. De inhoud is zeer sterk anti-militairistisch.

Als Administratrice van "De Hoeksteen" treedt op Jeanne Seyffer, wonende te Haarlem, Rijkstraatweg 460 (of 469).

Ik moge U verzoeken mij in kennis te willen doen stellen met de personalia, politieke antecedenten en verder van belang zijnde gegevens betreffende genoemde persoon. Indien U mij tevens enige nadere inlichtingen zoudt kunnen doen verstrekken omtrent de schrijver van het artikel H. Ens, zal dit op prijs worden gesteld.

HET HOOPD VAN DE DIENST.

Namens deze,

aan de heer Hoofdcommissaris
van Gemeentepolitie
te
H A A R L E M.

J. G. Oudekerk

xxx

0/14/51

6.23

6.563.93
05.23.
14 SEP. 1951
ACD/118191

RAPPORT

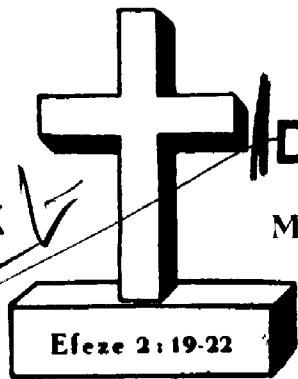
Aan A.C.D.

Van B VI

OP KAART
ACD/4B
DAI: 2/6/52
PAR: 0

Hiermede verzoek ik U bijgaande fotocopieën, ontvangen van Min. van Oorlog tijdens mondeling onderhoud, door bemiddeling van Plv. Hoofd D, te agenderen en na te slaan.
Daarna gaarne retour.

B VI, 12 September 1951.

DE HOEKSTEEEN

Maandblad, uitgegeven door de Doopsgezinde Jongeren Bond

Eindredacteur: Adriaan Zwartendijk, Stommeerkade 23, Aalsmeer
 Administratrice: Jeanne Seyffer, Rijkstraatweg 469, Haarlem
 Abonnementenprijs per jaar minimum f 2.50 - Postgiro 242671

Wat is het Leger eigenlijk?

Ieder jaar worden 60.000 Nederlanders opgeroepen voor de vloot, het leger of de luchtmacht. Tot voor kort was hun taak om de belangen van Nederland en de Nederlanders te verdedigen in Indonesië, doch na een overgangperiode, waarin niemand wist waar hij eigenlijk aan toe was, is nu die taak geworden het zich voorbereiden op een grootscheepse oorlog.

Indertijd is er in Doopsgezinde kringen veel gesproken over al of niet dienstweigeren, en ik vertrouw dat ook diegenen die nu opgeroepen worden, ernstig met hun geweten te rade zullen gaan alvorens te besluiten al of niet aan de oproep gehoor te geven. De vraag waar zij voor staan, is echter ten dele anders dan die van enkele jaren geleden, omdat het nu gaat om oorlogsvoorbereiding op de allergrootst mogelijke schaal. Daarom lijkt het mij goed om er nog eens op terug te komen.

Vaak wordt aangenomen dat dit alleen voor jongens van belang is en voorlopig is dat ook zo, maar ik geloof dat de meisjes goed doen er ook ernstige aandacht aan te besteden, want als het er op aan komt zullen zij zeker ook opgeroepen worden om gewapende diensten te verrichten. Hoe ver de gedachten hierover reeds nu gaan, blijkt wel uit een artikel in het Juli-Augustus 1950 nummer van het Orgaan der Algemene Vereniging van Nederlandse Reserve Officieren, waarin staat: „Als het gouvernement daaromtrent besluit worden alle mannen en vrouwen, die in staat zijn om wapens te dragen of oorlogsdiensten te verlenen — van welke aard die ook zijn —, dienaren van de natie. De bestemming wordt bepaald met het enig doel het maximum rendement te verkrijgen van ieder volgens zijn gevechtswaarde, zijn fysieke of intellectuele mogelijkheden.” Gesproken wordt dan over het gebruik voor gewapende patrouille- en ordonnansdiensten van jongens van 16—20

jaar en meisjes van 17—20 jaar, waarbij als vanzelfsprekend aangenomen wordt, dat mannen zowel als vrouwen boven 20 jaar reeds in het leger opgenomen zijn.

Toch wil ik het hier niet hebben over de vraag of het al of niet verantwoord is om in het leger te gaan, of herbewapening werkelijk nodig is, en of wij er onze steun aan geven kunnen; in het kort: of het doel de middelen heiligt of niet.

Ik geloof dat het veel meer nodig is om iets te zeggen over wat die middelen eigenlijk zijn. Wanneer wij daarover discussiëren, hebben wij het over het „doden van een medemens” of over „de wapenen opnemen”, en denken er eigenlijk niet over na hoe dat in werkelijkheid gaat. Wij hebben min of meer de indruk, dat men dat alles nuchter en koel kan doorleven, en er zelf onveranderd door blijft. Over wat het leger eigenlijk is las ik nog nooit iets, noch in onze Doopsgezinde bladen, noch ook in enig ander blad.

Daarom wil ik hier iets geven van mijn indrukken van het leger, in de hoop dat het strekken kan tot een betere beoordeling. Ik werd in September 1949 opgeroepen en was oorspronkelijk nog bestemd voor dienst in Indonesië, welke bestemming door de soevereiniteitsoverdracht gewijzigd werd. Ik had mijn standpunt bepaald op grond van wat ik wist omtrent de aard van mijn taak en besloot niet te weigeren. Ik meende onder geen voorwaarde de verantwoordelijkheid van een officiers- of onder officiersfunctie op me te nemen en heb dan ook gezorgd mijn dienstdienst als soldaat te beëindigen.

Bij zijn opkomst wordt aan iedere soldaat meegedeeld, dat hij onder de regelen van de krijgstuft staat en krijgt hij een uittreksel van die regelen. Het volledige reglement van de krijgstuft krijgt hij evenwel nooit te zien en ook zijn uittreksel moet hij na het beëindigen van de dienstdienst inleveren. Dat is jammer, want het is een zeer leerzaam boekje.

dit artikel is gefotocopieerd door NS. in m sollicitatie v

HENS

65 NS

806 III

2/2/55

Wat onmiddellijk opvalt als men het enigszins serieus doorleest, is, dat nagenoeg alle oorlogsmisdadigers, die in Neurenberg terecht zijn, zich met het Nederlandse reglement voor de krijgstucht hadden kunnen verdedigen. Enkele voorbeelden zijn:

1. Ieder bevel van een bevoegde meerdere moet terstond worden uitgevoerd. Geen militair is verantwoordelijk voor daden door hem verricht in opdracht van een meerdere. (In het Duits heet dat „Befehl ist Befehl“, in het Nederlandse reglement staat: „Ondergeschiktheid is de ziel van de militaire dienst.“) Beklag over een bevel kan slechts gedaan worden nadat het is uitgevoerd. Wordt het beklag door de krijgsraad verworpen, dan kan de soldaat gestraft worden wegens het indienen van een ongemotiveerd beklag.

2. Vrijheid van meningsuiting bestaat voor een militair niet. „Het is de militair verboden zich door mokken, morren of anderszins ontevreden te betonen met de militaire dienst of enig onderdeel daarvan, alsook op enigerlei andere manier de krijgstucht te ondermijnen.“

3. Vrijheid van vergaderen of lezen bestaat evenmin. Er is een lijst van periodieken die niet in de kazernes binnengevoerd mogen worden, en iedere bijeenkomst kan zonder meer door de plaatselijke commandant voor de soldaten verboden worden.

Om een juist beeld te krijgen van de positie van de dienstplichtige soldaat moet men het verschil tussen straffen en oefeningen kennen. Straffen kunnen slechts worden opgelegd door een officier en bestaan uit licht, verzuurd of zwaar arrest. Voordat ze opgelegd kunnen worden moet de schuldige gehoord worden. Theoretisch is beroep ertegen mogelijk, maar de straffen gaan onmiddellijk in en het beroep is weken of maanden onderweg, dus als het toegevoerd wordt, is de straf allang uitgezeten en wordt alleen bereikt dat hij van de straflijst verwijderd wordt. Wordt het beroep verworpen, dan kan alweer een extra straf bijgegeven worden; en omdat de meeste soldaten niet bijster geïnteresseerd zijn in hun straflijst, blijft het beroep dus een theoretische mogelijkheid.

Doch de soldaat heeft 24 uur per dag dienst en de dienst wordt in eerste instantie bepaald door de onmiddellijk boven hem staande meerdere, dus de sergeant of korporaal. Wanneer die het nodig vindt dat een soldaat om 3 uur 's nachts geoefend wordt in het exerceren, dan hoeft hij daarvoor geen reden op te geven, de soldaat hoeft niet gehoord te worden en er is geen beroep tegen mogelijk. Een soldaat heeft geen enkel recht op vrije avonden, of zelfs op slaap. Dat zijn gunsten die zonder meer door iedere meerdere ingetrokken kunnen worden. Voor het

verlof geldt ten dele hetzelfde. Op deze manier is de soldaat dus volledig aan de willekeur van zijn meerderen overgeleverd en mag hij bij onredelijke behandeling daar niet eens over spreken.

Dit is de theorie. In werkelijkheid liggen de zaken natuurlijk niet zo scherp, omdat officieren en onderofficieren ten slotte ook mensen zijn. Wanneer een onderofficier een soldaat stelselmatig het leven zuur maakt, zal hij dat alleen door kleinigheden kunnen doen; zodra er werkelijk belangrijke dingen bij komen (afnemen van verlof, urenlange nachtelijke strafexercities), zal de officier ingrijpen — tenzij die ook een antipathie tegen de soldaat heeft. Het beroerde is evenwel, dat het leven van een soldaat bestaat uit kleinigheden, dingen van zo weinig belang, dat een officier of een burger ze niet de moeite waard vinden om ook maar over te praten: schoenen waar een vuiltje op zit, koperen gespen die niet voldoende blinken, stofjes in geweerlopen, losse knopen, dekens die een centimeter verkeerd opgevouwen zijn en dergelijke. Met dat soort dingen kan een onderofficier het leven van zijn minderen net zo zuur maken als hij wil en geen officier zal daarin ingrijpen, want de onderofficier heeft altijd gelijk — ten slotte is er altijd wel iets op iemand aan te merken. Ook zal het duidelijk zijn wat voor kansen een mindere heeft om aan recht te komen als het werkelijk hard tegen hard gaat.

Met de vrijheid van spreken is het natuurlijk ook niet zo, dat een soldaat voor de geringste onvriendelijke opmerking over het leger voor de krijgsraad gebracht wordt. Integendeel; er wordt in het leger zeer veel en zeer hartgrondig gekankerd. Toch zijn er twee heel gevaarlijke kanten:

In de eerste plaats zal geen enkele militair het kunnen riskeren om iets eerlijks over het leger te schrijven in een krant of tijdschrift. Dat zou hem onmiddellijk in conflict met de krijgsraad brengen en de aanklacht zou direct zwart op wit bewezen zijn. Ook bij interviews met journalisten moet een soldaat op zijn woorden passen, want daarbij zijn altijd officieren aanwezig. Hij zal dan over kleinigheden wel critiek kunnen leveren, maar wanneer hij zich liet ontvallen, dat zijns inziens het leger een zwijnenbende is (waarvan volgens mij 90 % van de soldaten overtuigd is), zal dat een krijgsraadzaak worden.

Dit maakt dat over het leger zo weinig bekend is; in alle kranten en tijdschriften lezen we reportages over het enthousiasme waarmee de soldaten hun plicht doen, over de goede geest die er heerst in de kazernes, en eventueel zelfs over de goede verhouding tussen meerderen en minderen. Ik ben er van overtuigd, dat al deze dingen berusten op gebrek aan kennis van zaken, want gedurende mijn gehele diensttijd ben ik er geen spoor van tegengekomen; noch in mijn eigen

*men
is
wellicht
gevaarlijk!*

onderdeel, noch bij vrienden in andere onderdelen.

In de tweede plaats kan onder „de krijgstucht ondermijnen” alles worden verstaan. Het is wel een beetje huiveringwekkend, dat veelal politieke gesprekken als krijgstucht-ondermijnend beschouwd worden. Ik heb op het station in Utrecht de militaire politie door onverlichte militaire treinen zien sluipen om door de schotten heen de gesprekken van de soldaten af te luisteren. Waren die politiek, dan werden legernummer en onderdeel van de betrokkenen genoteerd.

Terzijde wil ik hier nog even opmerken, dat de veldpredikers niet alleen onder de krijgstucht staan, maar tevens officier zijn en dus onder ede hebben verklaard die krijgstucht te zullen handhaven. Zij kunnen daarom nooit protesteren tegen bestaande misstanden of critiek op de militaire dienst leveren zonder daarmee eedbreuk te plegen. Dit maakt de steun die een soldaat van een veldprediker kan verwachten, enigszins twijfelachtig. Zelf heb ik ten slotte vrijstelling van „geestelijke verzorging” gevraagd en gekregen, na deze enige keren meegemaakt te hebben en me er hartgrondig aan geërgerd te hebben.

Dit alles betrof de achtergrond waartegen en de omgeving en atmosfeer waarin het soldatenleven zich afspelen. De ernstigste bezwaren tegen de militaire dienst liggen evenwel in de kern van het bedrijf zelf. Dit bedrijf is: training tot moord, moord op alle manieren, met alle wapenen, en ten slotte moord zonder er ook maar bij na te denken, moord als routinewerk. Ik heb geleerd een mens te vermoorden door wurging, door een kolfslag op de slaap; ik weet waar ik een bajonet of mes moet steken om niet op een rib te stoten en toch te doden; kan zelfs met een buikschoep het lichaam weer van de bajonet aftrappen om onmiddellijk een volgende onderhanden te nemen. Mij is geleerd niemand te vertrouwen die met de handen omhoog staat, doch het zekere voor het onzekere te nemen en hem neer te schieten, alsook om door ieder lichaam dat op de grond ligt een bajonet te steken, om zeker te zijn dat het een dode en geen gewonde is. Ik kan landmijnen zó leggen, dat ze in handen van de opruimer ontploffen wanneer de tegenpartij ze probeert te verwijderen en ik kan valstrikken en booby-traps aanleggen aan iedere deur, tafel of telefoon. Speciaal onder mijn aandacht gebracht is een methode om aan een pornografische plaat een dun draadje met een mijn te bevestigen, waarbij mij verzekerd is dat iedere soldaat daar in trapt. Of de pornografische platen vanwege de Koninklijke Landmacht verstrekt worden, is mij niet bekend.

Na heel kort in dienst te zijn weet de soldaat, dat het niet mogelijk is het soldaat zijn te combineren met ook maar het ge-

ringste beetje menselijke waardigheid, fatsoen, moraal, of wat dan ook. Alles is er op gericht nog gemener, nog duiveler en nog schunniger te zijn dan de vijand — dat is de enige kans om in leven te blijven. Van de soldaat wordt geëist zich volkomen als een robot te gedragen; dat wil zeggen: op bevel onder indianengehuil naar voren te stormen ongeacht de sterkte van de tegenpartij, te schieten zonder te vragen op wie, te wachten zonder te weten waarop, en te sterven zonder te weten waarvoor. Van hem wordt soms gevraagd te denken, bijvoorbeeld om te zien hoe hij het beste een huis, een sloot kan veroveren, hoe hij zich het best beschermt, of hoe hij de vijand kan verrassen. Doch zodra hij gaat denken over de zin van dit alles, zodra de „vijand” iets meer voor hem gaat worden dan alleen te vernietigen stof, zodra hij een moment aarzelt voordat hij schiet, is hij als soldaat waardeloos, want dan zal de vijand eerder geschoten hebben. Dat moet dus tot iedere prijs voorkomen worden.

De militaire training is daarom voor het grootste deel het uithameren van de mens tot robot en slechts voor een klein deel het aanleren van nieuwe vaardigheden. Er zijn veel manieren waarop dit uithameren plaats vindt, en ze zijn samen opgebouwd tot een buitengewoon goed sluitend geheel, waartegenover de soldaat volkomen machteloos is. Ik zal slechts een paar voorbeelden noemen.

Allereerst de exercitie. In een moderne oorlog komt exercitie niet meer voor. Soldaten lopen in heel kleine groepjes, kruipen langs de kant van de weg of worden per vrachtauto vervoerd. Een enkele keer is het ongetwijfeld nog wel eens nodig een troep soldaten een eind te laten marcheren, maar rechtsomkeert maken of flankbewegingen uitvoeren heeft geen enkele directe militaire zin meer. Toch wordt iedere dag meer dan een uur aan exercitie besteed gedurende de gehele opleiding. De reden hiervan is, dat exercitie een van de beste middelen is om iemand er aan te wennen willoos en gedachtenloos commando's op te volgen. Er zijn weinig dingen zo vernederend als het stomweg achter je voorman aanlopen, om op het geblaf van de sergeant om te keren en terug te lopen.

Een ander middel tot geestelijke pressie is het zich concentreren op kleinigheden. Men houdt de soldaat bezig met alle mogelijke onbenulligheden, waarvan ik er zojuist een paar genoemd heb. Hiermee bereikt men inderdaad, dat de soldaat zichzelf en anderen gaat beoordelen naar het blinken van zijn schoenen, de vlekjes op zijn koper, en dergelijke. Sommigen gaan geheel in de dienst op of proberen in de gunst te komen door alles zo goed mogelijk te doen, anderen proberen juist hun rancune tegen de dienst te uiten door alles zo slecht mogelijk te doen — doch

beider geestelijk leven bepaalt zich ten slotte tot onbepaaldheden. Ieder die wel eens tussen militairen reist of op andere manier in hun gezelschap komt, kent de beperktheid van hun bevattingvermogen; het gesprek gaat practisch altijd over de dienst of over vrouwen.

Een derde manier tot het geestelijk murw maken is (ten dele gewenst, ten dele een gevolg van slechte organisatie) het eeuwige wachten. Om half zeven wordt reveille geluiden, om 6 uur 's avonds is het einde van de dienst (deze tijden verschillen in de verschillende kazernes enigszins, maar de hoofdsmaak is hetzelfde). Van deze tijd werd volgens onze officiële dienstrooster slechts 1 1/2 uur gebruikt voor de eigenlijke dienst, de andere 5 uur werden voor het overgrote deel besteed aan wachten; wachten op inkomende, wachten tijdens appel, wachten op bevelen. Voor eten en aankleden zelf kregen we slechts minimale tijden, zodat dat altijd in de laatste minuten gebeuren moet. Zelfs tijdens de dienst is dikwijls wachten de tijdsverloop de berigtheid. Op een hele dag op de wacht is het heel gewoon, dat iedere soldaat niet meer dan 20 schoten lost of dat hij de wacht gooit. De rest van de dag wordt in het algemeen wordt dan ook verdoen. Gedurende deze wachttijden te verliezen, het zou het effect bederven.

Men spreekt veel meer over het leger te maken dan over de onmogelijkheid om een leger in oorlogstijd behoorlijk te doen. Men spreekt omgekeerd, over oefeningen waarbij men scherp geschoten wordt, over de onverschilligheid van verspillen en organisatorische blunders in ieder leger, over de vele mogelijkheden tot fraude, zwendel en corruptie, over de eeuwige moeilijkheden tussen beroeps- en reservepersoneel. Ik hoop echter enkele dingen duidelijk gemaakt te hebben.

① Een soldaat vecht niet voor zijn vaderland; hij vecht uit botte dwang en angst.

Voor zover hij zich aanmeldde uit liefde voor dat vaderland of andere ideële motieven, worden die er wel uitgeslagen in de eerste paar dagen of weken.

② Het begrip „moed op het slagveld” heeft slechts zeer betrekkelijke waarde in een moderne oorlog. Wanneer men hem voldoende in een hoek drijft zal een rat een mens aanvallen, zonder daardoor buitengewoon moedig te zijn. Ook begrippen als „militaire eer”, „ridderlijkheid”, „trouw” en dergelijke hebben veel van hun waarde verloren.

③ Het leger is principieel en geheel ondemocratisch en streeft er naar alle geestelijke waarden, alle christendom en beschaving in de soldaten te vernietigen. Het doet dit door sterke en voortdurende geestelijke pressie.

Nu ben ik er door lange en ernstige gesprekken met mijn officieren (ik ben door de officieren altijd correct behandeld en allen zijn uiteindelijk bereid geweest redelijk te praten) wel van overtuigd geraakt, dat al deze dingen noodzakelijk zijn om een modern leger op te bouwen. Door velen wordt dit betreurd, maar als men er van uitgaat dat het noodzakelijk is om een leger te onderhouden, is men verplicht er een zo „goed” mogelijk leger van te maken, dat wil zeggen een leger, dat zo goed mogelijk berekend is voor zijn taak, die nu eenmaal bestaat uit moord en doodslag.

Wanneer wij ons bezinnen op de vraag of wij al of niet mogen doden ter verdediging van onze beschaving en ons Christendom, laten wij ons dit alles dan voor ogen houden, laten wij beseft hebben voor de demoraliserende werking, die het leger op de soldaten uitoefent, en laten wij ons ook eens afvragen wat we na zijn terugkeer in de burgermaatschappij nog mogen verwachten van iemand, die jarenlang aan een dergelijk stelsel blootgesteld geweest is.

De Haag

VERTROUWELIJK

8 September 1951.

Verbinding: No.12

Doss.168/5/141

Onderwerp: Oud-Baptisten Unie.

Datum ontvangst bericht: 5 September 1951.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

6.5-63.6
5.12

OP KAART
ACD/IV B
DAT: 10/10-51
PAR: 898

10 SEP. 1951

ACD/ 117.841

Schutblad is bleek bij de

Op Woensdag 5 September 1951 te 20.15 uur vond in het vergaderlokaal van de oud-Baptisten Unie aan de Boylestraat 51 te 's-Gravenhage een bijeenkomst plaats.

Op genoemd tijdstip waren aanwezig 20 personen onder wie:

Jules DE LEEUWE, geboren te Amsterdam 7 Januari 1913 en Emma SMIT, geboren te 's-Gravenhage 19 Februari 1892, gehuwd met A.E.ZEILDENRIJK.

Nadat de predikant van de Oud-Baptisten Unie te 's-Gravenhage:

15182 x1

Hermann VAN OSENBRUGGEN, geboren te Mühlheim (Dld.) 15 December 1905, de bijeenkomst met gebed had geopend, hield hij een lezing over het gebod "Gij zult niet doden". Hij legde er de nadruk op, dat hij niet sprak als communist, doch dat hij geïnspireerd werd door zijn lastgever Christus.

Hij betoogde, dat de Christelijke kerken zich meer moeten instellen op het behoud van de vrede.

Fel hekeldde hij het beleid van de bezettingsautoriteiten in Duitsland, die de leiders van de I.G.Farbenindustrie, het concern, waar het gifgas werd geproduceerd, waarmede de Joden werden vernietigd, thans weer in goed betaalde functies aanstellen.

Nadat H.VAN OSENBRUGGEN zijn rede beëindigd had, nam Jules DE LEEUWE, staande in de zaal. het woord. Hij maakte H.VAN OSENBRUGGEN zijn compliment voor de zijns inziens prachtige redevoering en verzocht toestemming met een handtekeninglijst te mogen rondgaan en tevens vredescouranten te mogen verkopen. Dit verzoek werd door H.VAN OSENBRUGGEN met een woord van opwekking toegestaan.

Te 21.45 uur werd de bijeenkomst met gebed gesloten.

*(einde)

~~ONAFGEDAAN~~

Inclusief met aanvulling
organische kaart "Baptisten - Unie te
Sranembage" met aanvulling, van de
kerk van het streek 117433, van O.D.
1417 (Soegoesjemi' kerkebureau)
121 meer aanvulling
afschrijven 1370 - 2. Holland.
8-9-51 P.D. Oenbruggen

Afd./Sect.: B VI

Dat.: 8-9-51 Par.: [handwritten initials]

Interne aanwijzingen ACD.

ACD. 46 Dat.: 12-10-51 Par.: [handwritten initials]

Aantekeningen (Nummeren s.v.p.):

[Handwritten notes and signatures]

B VI 7-9-51

Wacht nummer = 8. W. U. B VI 8-9-51

6.9.51

Ky Bap 8.9.51 [handwritten signature]

VERTROUWELIJK

Verbinding: No.12

5 September 1951.

Doss.no.6/1056.

Onderwerp: Huiskamer bijeenkomst oud-baptisten unie.

Datum ontvangst bericht: 1 September 1951.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

6.563.6
05.12

6.151
01.14/R

- 5 SEP. 1951 F

ACD/117433

OP KAART
ACD/46
DAT. no 57
PAR: Rn

Op Vrijdag 31 Augustus 1951 te 20.15 uur vond ten huize van Mevrouw ZELDENRIJK, wonende Cartesiusstraat 100 II te 's-Gravenhage, een huiskamerbijeenkomst plaats, georganiseerd door de oud-baptisten unie te 's-Gravenhage.

Met Mevrouw ZELDENRIJK wordt bedoeld het C.P.N.-lid en actief medewerkster aan de Haagse vredesactie: Emma SMIT, geboren te 's-Gravenhage 19 Februari 1892, gehuwd met A.E.ZELDENRIJK.

Aanwezig waren 13 personen, waaronder Jules DE LEEUWE, geboren te Amsterdam 7 Januari 1913, wonende Suezkade 173 te 's-Gravenhage.

De leiding van de bijeenkomst berustte bij de predikant van de oud-baptisten unie:

15182 Hermann VAN OSENBURGGEN, geboren te Mühlheim (Dld.) 15 December 1905, wonende Lavendelstraat 15 te 's-Gravenhage.

Deze behandelde het onderwerp "proto plasma" n.l. het ontstaan van het leven in de dieren- en plantenwereld. Over politiek werd niet gesproken.

Mevrouw ZELDENRIJK drukte tegenover een der aanwezigen haar verwondering uit over het feit, dat J.DE LEEUWE, als Israëliet, zoveel belangstelling toonde voor de bijeenkomsten van de oud-baptisten unie.

Te 22.30 uur werd de bijeenkomst gesloten. (einde)

o.g. K.

*Wachtwoord
dit opbrengen
o. K.
of het jehode
thud in het
aanpak
P. S. van ds. O.*

Verbinding no.12. *duking*

20 Augustus 1951.

Doss.168/5/137.

Onderwerp: Huiskamer bijeenkomst Oud Baptisten Gemeente te 's-Gravenhage.

Datum ontvangst bericht: 17 Augustus 1951.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar.

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:

Medewerkende instanties:

Ondernomen actie: geen.

OP KAART
ACD/ <i>116</i>
DA: <i>sd/14/51</i>
PAR: <i>80</i>

<i>6.563.6</i>
<i>05-161</i>
23 AUG 1951
ACD/ <i>116574</i>

Schuld is summijs d'nd
Op Vrijdag 17 Augustus 1951 te 20,30 uur werd ten huize van:

OK. ✓ Sjoerd Lemstra geboren te Sneek 29 Juni 1895 van beroep typograaf wonende te 's-Gravenhage Rembrandtstraat 284, een huiskamer vergadering gehouden, georganiseerd door de Oud Baptistengemeente te 's-Gravenhage.

X! Aanvankelijk zou de bijeenkomst zijn ten huize van: Hermann van Osenbruggen geboren te Mühlheim (Dld) 15 December 1905 predikant bij de Oud Baptistengemeente wonende Lavendelstraat 15 te 's-Gravenhage.

Daar diens echtgenote echter plotseling in het ziekenhuis moest worden opgenomen vond de bijeenkomst plaats ten huize van S.Lemstra.

Aanwezig waren 11 personen. H.van Osenbruggen verontschuldigde de vertegenwoordigers van de vredesbeweging, die gezien de openbare vergadering op het Kaapseplein niet aanwezig konden zijn en las vervolgens een gedeelte uit de Bijbel voor betreffende de ongelovige Koning Hiskia die met een leger van 18.500 man Jeruzalem wilde veroveren. Na voorlezing gingen de aanwezigen in debat, waarbij enkelen de indruk vestigden niet meer met beide benen op de grond te staan.

4 Te 22,30 uur werd de bijeenkomst beëindigd. (einde)

P. W. H. H. H.

VERTROUWELIJK

Verbinding: No.12

18 Augustus 1951.

Doss.168/5-136

Onderwerp: Bijeenkomst van de oud-Baptisten Gemeente 's-Gravenhage.

Datum ontvangst bericht: 15 Augustus 1951.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:----

OP KAART
ACD/ 4/8
DAI: 5/11-17
PAR: S.

6.5.63.6
05.161
21 AUG. 1951
ACD/ 116324

Schittlad in verduidelijding

Op Woensdag 15 Augustus 1951 te 20.00 uur vond in het vergaderlokaal van de oud-Baptisten gemeente aan de Boylestraat 51 te 's-Gravenhage een bijeenkomst plaats.

Op genoemd tijdstip waren aanwezig 25 personen. Onder hen bevonden zich de navolgende C.P.N.-leden tevens medewerkers aan de Vredesactie te 's-Gravenhage:

- x) 1. Emma SMIT, geboren te 's-Gravenhage 19 Februari 1892, gehuwd met A.E. ZULDENRIJK, wonende Cartesiusstraat 100 II te 's-Gravenhage,
- x) 2. Marianne Liberta Catharina AGTERDENBOSCH, geboren te Breda 18 December 1901, gescheiden van P.HAK, wonende Fahrenheitstraat 201 te 's-Gravenhage,
- Ja.K 3. Gerard Jacob VAN HEFFEN, geboren te 's-Gravenhage 14 November 1882, wonende De Reaumurstraat 44 te 's-Gravenhage,
- x) 4. Jacobus Johannes VAN DER HURK, geboren te 's-Gravenhage 29 Februari 1884, wonende Van Bylandtstraat 37 te 's-Gravenhage.

Hermann VAN OSENBURGGEN, geboren te Mülheim (Dld.) 15 December 1905, predikant bij de oud-baptistische gemeente te 's-Gravenhage, opende de bijeenkomst met gebed, waarna hij sprak over het bijbelse gebod "Gij zult niet doden".

Hij riep de aanwezigen op alle krachten in te spannen tot het behoud van de vrede. Niet de soldaten moeten worden gemobiliseerd, maar alle vredeskrachten! riep spreker uit.

Daar H. VAN OSENBURGGEN door de vele door hem vervulde spreekbeurten een pijnlijke keel had, beëindigde hij te 21.15 uur de bijeenkomst.

Op Vrijdag 17 Augustus 1951 te 20.00 uur zal ten huize van de fam. LEMSTRA, Rembrandtstraat 284 te 's-Gravenhage, een huiskamer bijeenkomst plaats vinden. (einde)

De 116547

De Haas

VERTROUWELIJK

Verbinding: No.12

14 Augustus 1951.

Doss.168/5¹³⁴

Onderwerp: Huiskamerbijeenkomst ten huize van H.VAN OSENBRUGGEN.

Datum ontvangst bericht: 10 Augustus 1951.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

OP LAAN
ACD/KB
DAIS/11-58
PAR. 10

6.563.6
05.161
15 AUG 1951
ACD/116089

Schubblad is aanwezig

Op Vrijdag 10 Augustus 1951 te 20.30 uur vond ten huize van

Hermann VAN OSENBRUGGEN, geboren te Mühlheim (Dld.) 15 December 1905, predikant van de oud-Baptistische gemeente te 's-Gravenhage, wonende Lavendelstraat 15 te 's-Gravenhage, een huiskamerbijeenkomst plaats.

Aanwezig 17 personen.

Jules DE LEEUWE, geboren te Amsterdam 7 Januari 1913, wonende Suezkade 173 te 's-Gravenhage, was met vacantie en uitstедig.

Namens het Haags Vredescomité waren aanwezig:

Mevrouw ZELDENRIJK (bedoeld wordt Emma SMIT, geboren te 's-Gravenhage 19 Februari 1892, gehuwd met A.E.ZELDENRIJK, wonende Cartesiusstraat 100 II te 's-Gravenhage) en

Gerard Jacob VAN HEFFEN, geboren te 's-Gravenhage 14 November 1882, wonende De Reaumurstraat 44 te 's-Gravenhage.

H.VAN OSENBRUGGEN opende de bijeenkomst met gebed en las vervolgens een hoofdstuk uit de bijbel betreffende een brief van Paulus aan de Romeinen.

Door afwezigheid van J.DE LEEUWE werd er niet over politiek gesproken.

Gedurende de bijeenkomst werd een aanwezige vrouw, een volgeling van H.VAN OSENBRUGGEN, die zich ziek gevoelde, op de knieën liggend, door hand oplegging en gebed door H.VAN OSENBRUGGEN genezen.

Volgens mededeling van H.VAN OSENBRUGGEN zelf is hij radicaal pacifist en wordt hij financieel van uit Engeland gesteund.

Verder deelde hij mede, dat hij als predikant van de oud-Baptisten gemeente veel tegenwerking ondervindt van de Hervormde- en de Rooms-Katholieke kerk, maar, zo zei hij: "Zij krijgen mij niet weg".

Binnenkort wordt, teneinde de financiële toestand van de oud-Baptisten gemeente te verbeteren, een bazar gehouden.

Te 22.30 uur werd de bijeenkomst met gebed gesloten.

(einde)

C
Handwritten notes and initials

D I E N S T G E H E I M.

Verbinding No.102.

No.17.

Onderwerp: Meeting te Nieuwe-Niedorp.

19 JULI 1951

114/126

Opkreda van bekende pers of of in PD aangelede van niet bekende kaart aangelede

UITTREKSEL
Uit: OD 230
Voor: OD 1417
o.a.v.: B IV
Dat: 5.12.51
Par: *[handwritten mark]*

Datum van ontvangst:

Betrouwbaarheid berichtgever: Zeer betrouwbaar.

Tevens bericht gezonden aan: *Gen. F. van der Pol te P. d. d.*

Medewerkende instanties: Rijkspolitie.

Ondernomen acties:

Naar aanleiding van een op Zondag 8 Juli 1951, op het terrein van K. Olie, wonende te Nieuwe-Niedorp B.234, gehouden meeting, georganiseerd door, "De Vrije Jeugdbeweging", "De Vrije Socialistische Groep", "De Humanistische Gemeenschap" en "De Doopgezinde Vredesgroep", heb ik de eer U het navolgende te berichten.

De ochtendbijeenkomst werd te 10.30 uur geopend door Gerardus van Harskam, geboren 1-1-98, wonende te Oterleek A.50.

Als eerste spreker trad de heer Wim Tibbema op met als onderwerp: "Door Naturalisme en Vegetarisme tot Socialist", Tibbema, die namens de Vrije Jeugdbeweging sprak, spoorde de jeugd aan om een goed socialist te worden door op humanistische en vegetaristische wijze te leven.

Nadat was gepuuseerd werd te omstreeks 14.00 uur de middagbijeenkomst geopend door eerder genoemde Harsman.

Hierna werd door Jacob Langedijk, geboren 28-10-82, wonende te Nieuwe-Niedorp B.202, ech. van dominee Schermerhorn, voorheen wonende te Nieuwe-Niedorp, ingekomen schrijven voorgelezen, waarin dominee Schermerhorn zijn vreemde uitspraak over het voortleven van het doel dat hij altijd had nagestreefd en tevens over het feit, dat Nieuwe-Niedorp in mevrouw Franker-Liefvink,

*afschrijf
in 114/161
114/17*

*afschrijf
in 114/161*

*afschrijf
in 114/161*

Doopsgezind predikante, een waardig opvolgster van hem had gevonden.

0/15 | Vervolgens trad als eerste spreker op de heer Johan Nieuwenhuizen, met als onderwerp: "Gij zult niet doden". Hij sprak namens de Vrije Socialistische groep en spoorde de aanwezigen aan om te strijden tegen het kapitalisme en militarisme, naar aanleiding van het 6e. gebed.

K - ~~aan~~ | Daarna sprak de heer H. Dekker, wonende te Nieuwe-Niedorp, met als onderwerp: "Humanisme en Vrede". Dekker, die sprak namens de Humanistische Gemeenschap, keurde het militarisme af, doch was niet tegen het kapitalisme omdat iedereen voor zich zelf daaraan medewerkt. Het militarisme noemde hij een kwaad, doch daartegenover staat, zo zei hij, dat men zich moet verweren tegen aanvallen, anders wordt de cultuur, die men zelf mede opbouwt, vernield.

afgebr
0/15 14/17
↑
Hierna nam H. N. A. Liefvink, Doopsgezind predikante te Nieuwe-Niedorp, het woord met als onderwerp: "Waarom er geen vrede is". Zij spoorde de aanwezigen aan om tegen het militarisme te strijden doch alleen op grond van door haar genoemde christelijk beginselen.

De bijeenkomst werd te omstreeks 16.45 uur gesloten door eerder genoemde Harskam.

De meeting is ordelijk verlopen, opruiende woorden of beledigingen zijn niet gebleven.

Er waren plm. 80 bezoekers waaronder de helft vrouwen terwijl een derde deel uit jeugdige personen bestond.

Het geheel had het karakter van een anti-militaristische afgebijeenkomst. Nieuwe.

Nieuwe-Niedorp, 10 Juli 1951.

DIENSTGEHEIM.

OP KAART
ACD/4B
DAT: 4/1.51
P.R: <i>PL</i>

6.563.3
05.16
17 MEI 1951
ACD/ <i>ky 445</i>

Arnhem
Verbinding: 32.

No. BV/G *956* -151.

Datum: 11.5.1951.

Onderwerp: Openbare Bijeenkomst, gezamenlijk belegd door de Remonstrantse-
de Doopsgezinde Gemeente en de Vereniging van Vrijzinnig her-
vormden, gehouden te Arnhem op Dinsdag 8 Mei 1951. *Schutblad is vernietigd*

Datum van ontvangstbericht: Geen
Betrouwbaarheid berichtgever: Zeer betrouwbaar
Waardering bericht: Idem
Tevens bericht gezonden aan: Burgemeester en P.G. Arnhem
Medewerkende instanties: Geen
Ondernomen actie: Geen.

12

VERSLAG van een openbare bijeenkomst, gezamenlijk belegd door de Remonstrantse- de Doopsgezinde Gemeente en de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden, gehouden te Arnhem op Dinsdag 8 Mei 1951.

Zaalcapaciteit: ongeveer 250 personen.

Aanwezig: ongeveer 150 personen (voornamelijk uit de betere stand)

X) Spreekster: Mevr. Hilda Verweij-Jonker uit Eindhoven.

Deze bijeenkomst was de laatste van een drietal bijeenkomsten, welke als doel hadden, het aan de orde stellen van het vraagstuk der herbewapening, in de kerk (zie ook BV/G 803-'51 en BV/G 891-'51 resp. gedateerd 24.4.51 en 2.5.51).

Te ruim 20 uur opende Ds. Nienhuis Remonstrants Predikant te Arnhem de bijeenkomst. Hij zeide verheugd te zijn dat de belangstelling in de vraagstukken der herbewapening gezien het grotere aantal bezoekers, een stijgende lijn vertoont en gaf daarna het woord aan de spreekster Mevr. Verweij-Jonker.

Deze zei het volgende:

Het is enigszins moeilijk voor mij om als derde en laatste spreekster in deze serie toespraken op te treden, daar de mogelijkheid bestaat dat ik in herhaling val of dingen zeg die in strijd zijn met hetgeen de vorige sprekers als hun standpunt hebben verkondigd.

Ik heb mij tot taak gesteld hedenavond een samenvatting van de problematiek der herbewapening te geven alhoewel ik er van te voren van overtuigd ben hiermede niet klaar te komen. Wij komen met deze problemen nooit klaar, doch wel moeten wij hier op een antwoord weten te formuleren dat verantwoord is, getoetst kan worden aan ons Christelijk geweten en dus ook verstandelijk beredeneerd kan worden.

De laatste jaren wordt ons oordeel sterk beïnvloed, vooral na de uitbarsting van de oorlog op Korea, door de oorlogsmoeheid, dus door de angst voor het ontketenen van een nieuwe totale oorlog en al de gevolgen van dien. Wanneer onze afkeer van oorlog alleen maar geleid wordt door deze angst zonder meer, en ons oordeel zou hier op steunen, denken wij verkeerd. Wij moeten ons niet door angst laten leiden of door de algemeen menselijke wens om rustig in ons enge kringetje te leven zonder gestoord te worden door het rumoer daar buiten onze grenzen. Wij leven niet meer op een rustig eiland temidden van de woelige baren der wereldzee. Dat is geweest. Wij hebben met deze wereld te maken.

God vraagt van ons, niet om onze ogen te sluiten voor de gevaren die ons omringen, doch ten aanzien hiervan een beslissing te nemen.

De Westerse beschaving die gegrondvest is op het Christendom neemt een geheel aparte plaats in onder de beschavingen in onze wereld. Wij kunnen ons niet aan onze eigen beschaving onttrekken maar wij hebben rekening te houden met andere beschavingen, met andere nomencomplexen als wij. Zij denken anders dan wij. In de landen die buiten onze gezichtskring liggen heersen beschavingen, die datgene wat wij als zeer waardevol beschouwen slechts betrekkelijk van waarde achten. Ik wil U enkele van de grote beschavingen, die er zijn, noemen:

De Westerse Christelijke Beschaving in

Europa, Amerika en enkele dominions (Australië-Canada)

Deze beschaving is een Technische Beschaving geworden (Technocratie) en heeft hierdoor aan innerlijke waarde ingeboet. De individuele mens is hier drager van de beschaving en heeft persoonlijk verantwoording voor goed of kwaad.

Oost-Europese Beschaving

Oorspronkelijk een Christelijke Beschaving die gericht was op de verlossing door Christus is zij geworden tot een Staatsbeschaving. Het individu heeft in deze samenleving geen verantwoording. Zijn mening over goed en kwaad heeft ook geen betekenis.

Daarnaast bestaan de Hindoe-beschaving en de Mohammedaanse beschaving als invloedssferen van grote betekenis in het verre Oosten, die ieder voor zich geheel afwijken van onze mening over menselijke rechten en persoonlijke verantwoordelijkheid.

Het Westen streeft na als politiek ideaal de tot standkoming van een ordelijke en welvarende wereld waar de geschillen worden beslecht door onderling overleg.

Wij hebben de "vrijheid" overgenomen van de Franse revolutie. Voor de "gelijkheid" voelt men hier echter niets, omdat deze een beknutting van onze individuele vrijheid in zou houden.

De Russen streven echter naar een wereld van persoonlijke gelijkheid onder despotisch gezag.

Door de Mohammedaanse- en Hindoe-wereld loopt momenteel een politieke bewustwording die gericht is tegen het Westen; niet in de eerste plaats omdat de beschavingen botsen, maar omdat deze volkeren zich willen ontdoen van het Westerse juk. Zij ontvangen daarbij leiding en aanmoediging van de Sovjet Unie en China. In de Oosterse geestesgesteldheid is van democratische methoden geen sprake, zodat de communistische ideologie zich hierbij gemakkelijk kan aansluiten. De Sovjet Unie doet dus al het mogelijke om geestelijk de leiding in de Aziatische landen in handen te nemen. Dit gevaar wordt ook ingezien door verschillende politieke leiders in Azie, doch men is nog meer bevreesd dat de communistische overheersing door China zal worden bewerkt. Deze angst bestaat ook in verschillende kringen in West-Europa n.l. voor Amerikanisering van West-Europa.

Zowel naar het Westen als naar het Oosten zou Europa in dit opzicht op zijn hoede moeten zijn en zich dus geestelijk hiertegen moeten wapenen.

In Oost Europa bestaan altijd nog illegale legers o.a. in de Oekraïne en in de pas onderworpen vazalstaten van de S.U., waar men zich door wapengeweld aan de invloed van het communisme wil onttrekken. Het is de vraag of wij niet verplicht zijn gewapende bijstand te verlenen, wanneer een dergelijk conflict losbreekt. Dat het communisme de kans heeft gehad verder Europa binnen te dringen is te danken aan de misdaad van Hitler die het mogelijk heeft gemaakt dat het evenwicht tussen de invloedssferen van Oost-en West-Europa is verbroken.

In het Oosten zien wij hetzelfde beeld, veroorzaakt door het optreden van Japan in de afgelopen oorlog. Na de eerste wereldoorlog lagen de verhoudingen totaal anders. Toen was de militaire macht onbetwist in handen van het Westen. Na de tweede wereldoorlog is echter Rusland als een niet de onderschatten macht, ook militair, te voorschijn gekomen.

Wij hebben thans de U.N.O. als orgaan en middel tot samenspreking en oplossing van geschillen tussen de volkeren.

Deze U.N.O. is echter een zuiver Westers instituut, steunend op westerse moraal en beschaving. Daardoor botsen de belangen van Oosten en Westen in de U.N.O.

Een voorbeeld hiervan is b.v. de in 1948 tot stand gekomen "Verklaring van de rechten van de mens". Dit is een samenvatting van zui-
ver Westerse denkbeelden. In Rusland en andere Oost-Aziatische landen
kent men geen rechten van de mens en hebben deze rechten geen betekenis.
De Russen hebben dan ook geprobeerd aan deze "rechten van de mens" de
voorwaarde te verbinden "mits zij niet strijdig zijn met de wetten van
de Staat". Men wil in Rusland geen volk dat opgeleid wordt volgens
Westerse normen. Vandaar de angstvallige afzijdigheid en het zoveel
mogelijk onttrekken van hun diplomatiek personeel aan de Westerse
sfeer.

In Rusland wantrouwt men de Westerse bedoelingen en dit wantrouwen is
mede oorzaak van de instandhouding van een groot Russisch leger. Het
is thans nietzonder meer te zeggen of de legers van het Westen
superieur zullen zijn aan die van het Oosten. Als ik echter de vraag
moet beantwoorden of Rusland aanvalsplannen heeft tegen West-Europa,
dan antwoord ik hier op dat dit naar mijn mening niet het geval is al-
thans de eerste jaren niet.

Het wantrouwen van Rusland is door verschillende dingen nog verergerd.
Dit land is b.v. als derde grote geallieerde niet in vertrouwen ge-
nomen bij de ontwikkeling van de atoombom.

Het weet dat het toegeven van Engeland in Munchen geschiedde uit
angst voor de Sovjet Unie. De Russen vergeten deze dingen nooit.

Rusland heeft na de oorlog verschillende malen gepoogd een oorlog
te verwekken in Europa. Men denke slechts aan het Deense eiland
Bornholm, Triest, Berlijn. Geen van deze pogingen is gelukt en de Rus-
sen weten nu dat zij hun tijd hebben latem voorbijgaan.

In Europa hebben zij een grens bereikt. Ook de tegenwerking van
Joego-Slavië is een zwak punt voor hen.

In Oost-Azie is het op het ogenblik een broeinest van communis-
tische activiteit. Het evenwicht van krachten is daar ver te zoeken.
Het is daar momenteel m.i. zo, dat er elk ogenblik een conflict kan
uitbreken. Dit zou de aandacht van Europa en vooral van Amerika kun-
nen afleiden, waardoor de Sovjet)Unie de kans zou kunnen worden geboden
Europa onder de voet te lopen.

Voor mij is dit een argument dat pleit voor herbewapening van
West-Europa.

Wat moet nu onze houding zijn als Europees Staatsburger en als Christen?

Ons einddoel moet zijn, als dit mogelijk is, de verhinderings van
de totale oorlog.

Het lijkt mij echter gewenst in bepaalde gevallen een beperkte oorlog
d.w.z. met een beperkt doel te voeren; hierdoor zou zelfs een totale
oorlog voorkomen kunnen worden. Er is een gebrek aan begrip voor deze
dingen. Wij dragen er mede schuld aan als het ene volk door het andere
wordt onderwerpen. Wij mogen dit eigenlijk niet toestaan. Bij een op-
stand der Tsjechen b.v. tegen de overheersing van Rusland zouden wij
gewapende bijstand moeten leveren. Wij moeten bereid zijn om hier en
daar waar dit in het belang van de vrijheid of het bestaan van een volk
nodig is, en wanneer het doel niet door overleg mogelijk blijkt, een
beperkte oorlog te voeren. Er zijn 2 mogelijkheden; wijken voor geweld
of gebruiken van geweld. Het resultaat van de eerst genoemde mogelijk-
heid hebben wij gezien voor de oorlog in Munchen en na de oorlog in
Potsdam. Het resultaat van deze besprekingen was respectievelijk, uit-
stel van een oorlog die onvermijdelijk was en de bezetting van een deel
van Centraal Europa door S.U.

Ik zal nimmer beweren dat geweld als preventief middel moet worden
gebruikt, wel echter als laatste middel. En dan nog alleen als de
andere middelen ontoereikend zijn. Deze andere middelen dat zijn de-
mocratische middelen. Men kan echter niet iets bereiken met deze mid-
delen bij mensen of staten die deze dingen niet kennen of zich er niet
aan houden.

Het scheppen van evenwicht in de machtsverhoudingen is de mogelijkheid tot behoud van de vrede.

Dit kunnen wij mede bereiken door de minder ontwikkelde gebieden op te heffen uit sociale wantoestanden. Dit moet op grote schaal worden aangepakt door Amerika en Europa. Daardoor wordt het wantrouwen van die volkeren weggenomen. In India waar momenteel hongersnood heerst aarzelt men om graan te accepteren van Amerika omdat men bang is dat aan deze schenking politieke voorwaarden zullen worden verbonden. Alle politieke bijbedoelingen behoren hierbij dan ook uitgebannen te worden.

Wanneer wij een zeker evenwicht in de wereld verhoudingen kunnen bereiken is het altijd nog een wankelbaar en labiel evenwicht. Bij het gerezen conflict tussen het Westen en het Oosten ligt de schuld bij beide partijen, door gebrek aan wederzijds elkaar willen begrijpen.

Er zijn mensen die zeggen dat de Europese bewapening een provocatie is tegen Rusland. Ik zeg echter dat een onbewapend Europa nog een veel grotere provocatie zou zijn dan een bewapend Europa. De herbewapening is zeer bepaaldelijk geen oplossing voor Europa doch het kan een gevoel van zekerheid geven binnen het kader van een aantal andere maatregelen. Wij moeten afleren over deze dingen speciaal Nederlands te danken. De Nederlandse gemeenschap is te klein geworden. Wij moeten Europees leren danken en studie gaan maken van andere landen. Dit kunnen wij alleen door geloof in onze eigen missie en beschaving.

Pauze ongeveer 15 minuten.

Na de pauze werden schriftelijk enige vragen gesteld. Naar aanleiding hiervan zei spreekster nog het volgende:

Het is nog niet te zeggen of er verschil is tussen het Russische en het Chinese communisme. Het communisme in China moet eerst nog tijd hebben om te bezinken. Verschillende grote mogenheden zijn het ook nog niet eens over het karakter van het Chinese communisme. Zo heeft Engeland reeds, in tegenstelling tot Amerika China erkend, omdat Engeland in Mao Tse Toeng meer een Chinese Tito ziet. Ik heb reeds gezegd dat ik de bewapening niet zie als een redding voor Europa, maar toch geloof ik dat de bewapening die in 1948 begonnen is ons van een economische crisis, die toen voor de deur stond, heeft gered.

Ik geloof dat wij nog wel enkele jaren de tijd hebben om maatregelen te nemen tegen de oorlogsdreiging uit het Oosten.

Drastische bezuiniging is een van de mogelijkheden om de stijgende militaire uitgaven het hoofd te bieden. Ik bedoel hiermee geen bezuiniging op noodzakelijke uitgaven, maar ik meen dat er overigens nog heel wat in Nederland bezuinigd zou kunnen worden.

Ik geloof zeker dat er in Amerika weer mensen zijn die de oorlogsvoorbereiding toejuichten omdat ze er dik aan verdienen. Daarom moet de aanmaak van wapenen gecoördineerd worden in een boven-nationale organisatie, zoals de grondslag daarvoor is gelegd in het plan Schuman.

Wij moeten niet vergeten dat wij zes jaar geleden van onze onderdrukkers bevrijd zijn door middel van wapengeweld. Er bestaat niet zoveel gevaar dat een beperkte oorlog zal overgaan in een totale oorlog als men wel veronderstelt. Korea is er een voorbeeld van en er zijn er nog genoeg in de geschiedenis.

Geestelijk verzet kan zijn nut hebben en voldoening schenken individueel, doch ondanks dat kan het volk ten onder gaan. Ik geloof dat onze vrijheid een zeer hoog goed is dat wij als er geen andere weg is, met de wapenen moeten verdedigen.

Te 22.15 uur werd de bijeenkomst op de gebruikelijke wijze gesloten. Aan de uitgang werd een collecte gehouden ter dekking van de onkosten. Opmerkelijk is dat van communistische zijde zowel als van de onder communistische leiding staande Vredesbeweging totaal geen belangstelling voor deze vergaderingen werd geconstateerd. De spreekster Mevr. Verweij-Jonker maakte destijds deel uit van de Nederlandse delegatie naar de U.N.O.-conferentie over de rechten van de mens.

∟ en de voorgaande 2

E i n d e .

DIENSTGEHEIM.

OP KAART	9 MEI 1951
ACD/4B	
DAT: 2/1-12	ACD/109010
P. R. <i>PC</i>	

Arnhem

6.563.38
05.16

Verbinding: 32.

No. BV/G *891* -51.

Datum: 2-5-1951.

Schutblad is vernietigd

Onderwerp: Verslag van een openbare bijeenkomst, gezamenlijk belegd door de Remonstrantse-, de Doopsgezinde Gemeente en de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden, gehouden te Arnhem op 25-4-1951.

Datum van ontvangstbericht: Geen.
Betrouwbaarheid berichtgever: Zeer betrouwbaar.
Waardering bericht: Idem.
Tevens bericht gezonden aan: P.G. en Bm. Arnhem.
Medewerkende instanties: Geen.
Ondernomen actie: Geen.

n

DIENST GEHEIM.

VERSLAG van een openbare bijeenkomst, gezamenlijk belegd door de Remonstrantse -, de Doopsgezinde Gemeente en de Vereniging van Vrijzinnig Hervormden, gehouden te Arnhem op Woensdag 25 April 1951.

ZAALCAPACITEIT:

+ 250 personen.

AANWEZIG:

+ 120 Personen (voornamelijk uit de betere stand).

ok v. x ✓
SPREKER: Ds. N. van Gelder, Remonstrants predikant te Utrecht.

-N
Deze bijeenkomst was de tweede van een drietal bijeenkomsten welke als doel hebben, het aan de orde stellen van het vraagstuk der herbewapening in de kerk.

Te 20.05 uur werd de bijeenkomst geopend door Ds. Jongeling, Doopsgezind predikante te Arnhem. Zij zeide verheugd te zijn dat de opkomst groter was dan op de eerste bijeenkomst. Hieruit blijkt dat het probleem der herbewapening in het middelpunt der belangstelling staat. De kerk is echter in alle opzichten achteraan gekomen met dit probleem. Dit is een gebrek van de Christelijke kerk over de gehele wereld.

Hierna sprak Ds. van Gelder over het onderwerp: "Wat doen de kerken?" Hij begon met het voorlezen van enige zinsneden uit documenten en rapporten, betrekking hebbende op het onderwerp. Zo zei hij uit het rapport van de 4e sectie van de Assemblee Wereldraad Kerken in 1948:

"Ons is de eis gesteld het geloof te behouden en gehoorzaam te zijn. Zo stelle zich ieder in dienst des vredes, want God, de Almachtige, regeert. Hetgeen vroeger werd gezegd, dat men voor een rechtvaardige zaak met rechtvaardige wapenen mocht strijden, is thans niet meer vol te houden"

en uit een brief van het dagelijks bestuur van het Executief Comité der Wereldraad, gericht aan de kerken:

"Overall is de mens een slaaf en hij wordt vaak niet beter behandeld dan een voorwerp, in plaats van een verantwoordelijk schepsel. Er wordt veel over de rechten van de mens gesproken, doch hij leeft in een tijd van sociale en economische verwording. Het is de taak van de kerk, vertrouwen te brengen aan de vertwijfelde en diep beproefde mens. Dan kan de mens weer leven voor hoop en vrede. Herbewapening kan de vrede beogen, doch hij bedreigt de sociale en morele gerechtigheid. De geestelijke en sociale herbouw staan overal in het middelpunt en het valt niet te ontkennen dat zij de vrede beoogt, maar zij kan in werkelijkheid de vrede in gevaar brengen. De sociale rechtvaardigheid wordt bedreigd door de bewapening, hoe hoog nodig deze ook zou zijn. Dit mag het leven niet beheersen. De volken hebben het sociale visioen gezien. Het is onze taak dit visioen tot werkelijkheid te maken. In de noden van de minder bevoorrechten moet worden voorzien".

Verder zei spreker dat Bisschop Cherrel uit naam der Amerikaanse kerken, waarin 37 millioen Christenen verenigd zijn, in verband met het conflict in Korea, een brief aan president Truman richtte, waarin hij o.a. zei:

"Alles moet gedaan worden om immoraliteit te voorkomen. Hysterie is fout, vooral wanneer het om de atoombom gaat. Ieder gevoel van haat moet verre zijn. Ieder eerlijk voorstel moet op waarde getoetst worden, ook al is het afkomstig van een klein land of zelfs van de Sovjet Unie".

Een Christen, aldus spreker, is een slaaf die in andere handen is overgegaan. Hij is losgekocht door de Grote Meester. Aardse macht heeft geen vat meer op hem. Wij zijn vrij van belangen en van angst. De Christen ziet de zaak niet wit of zwart, niet de tegenstelling Washington - Moskou, doch slechts God en mens. En deze tegenstelling is weg genomen door de verzoening met Christus.

Wat doen de kerken met de problemen die ons bezig houden? Het is nodig een correctie in deze vraag aan te brengen. Het is niet, wat doen zij, maar wat doen wij. wat doet U, wat doe ik. Dan kan de Wereldraad van Kerken, waarin verenigd de N.H. kerk, de Remonstrantse kerk, de Doopsgezinde Broederschap enz., de kracht opbrengen om vrede en gerechtigheid te helpen tot stand brengen.

Er is een diepe teleurstelling dat de kerken in de wereld het niet eens zijn over de internationale verhoudingen en de oorlogvoering. Er zijn twee standpunten:

1e. Zij die menen dat oorlog met massale vernietiging nooit een daad van gerechtigheid is. Rechtvaardige oorlog bestaat niet.

2e. Zij die menen dat het de plicht van de burgers is om de wet en het recht zondig met geweld te handhaven.

Het standpunt van de voorzitter van de Wereldraad van Kerken, een Engelse Bisschop, is, dat oorlog ongeoorloofd is, onder welke omstandigheden ook. Hij zal zijn parochianen, aldus zijn eigen verklaring, afraden aan de oorlog deel te nemen.

De 12 miljoen ontheemden uit Oost Duitsland, die in + 1500 kampen in West Duitsland zijn samengepakt, menen dat een 3e wereldoorlog de oplossing is om hen weer naar hun huis en haard terug te brengen. Oorlog is echter nimmer een oplossing.

Het pogen om te komen tot een internationale rechtsorde wordt ondersteund door de Wereldraad van Kerken. Zij stelt zich achter iedere organisatie, die dit doel wil bereiken. De in Toronto door de Wereldraad van Kerken gegeven verklaring, waarin het optreden van de V.N. in Korea gerechtvaardigd werd, heeft grote ontsteltenis verwekt. Omdat er echter geen andere organen zijn die het recht en de orde handhaven, stelt de wereldraad van Kerken zich kritisch achter haar. Zij is het niet met haar eens over de manier van oplossing.

Wat is de waardering van de Amerikaanse kerken voor de V.N.? Het is voor Amerika van groot belang, dat het in Oost Azië voet aan wal heeft. Amerika heeft volgens de kerken in Amerika zeer veel verzuimd in Korea. De bevrijding van Korea moet immers gepaard gaan met het sociaal gezond maken van de bevrijde bevolking. De raad die de Amerikaanse kerken aan de V.N. geeft, is het opheffen van de bevolking uit de sociale misstanden.

Als kerk moeten wij ons achter de V.N. scharen, ook omdat de "Commissie voor internationale zaken en Zending" van de Wereldraad voor kerken, grote aandacht heeft bestaan voor de "Verklaring van de rechten van de mens", die door een commissie in de V.N. in December 1948 is goedgekeurd. Wanneer zij niet had medegewerkt, zou er over de gewetensvrijheid minder in deze verklaring hebben gestaan.

Op de "Verklaring van de rechten van de mens" kan het internationale recht voort bouwen. Internationaal recht heeft geen waarde, wanneer het niet kan terug grijpen op een samenstel van regels betreffende recht en vrijheid. Het is een zeer belangrijke hoeksteen in het gebouw, dat moet worden opgetrokken. De Wereldraad van Kerken zal de V.N. in kritische zin steunen, opdat de V.N. kan worden wat zij moet zijn.

Wij hebben te waken voor de mens. De kerk moet haar waarschuwend stem laten horen, wanneer de mens in verdrukking komt. Er bestaat geen vrede, zonder sociale gerechtigheid. De V.N. moet zorgen dat de volkeren op het niveau komen waarop zij behoren.

De Christen in het Oosten boet voor al datgene wat de kerk in de loop der eeuwen heeft verzuimd en wat wij nu nog nalaten. Zowel in het Oosten als in het Westen trachten de wereldlijke machten, de kerk voor zich te winnen. Wij hebben ons als kerk in te zetten voor Sociale gerechtigheid, zowel in het Westen als in het Oosten. De mens op te heffen waar dit nodig is, als schepsel Gods naar het voorbeeld van Jezus Christus, dat is de taak der kerk. Dan krijgt een sterk christelijk gemeenschappelijk leven in de kerk gestalte. De kerken zijn het met elkander nog niet eens over de grote vragen vrede en oorlog. Ook in de Wereldraad van Kerken niet. Wij moeten echter loyaal achter de V.N. staan en zorgen dat de mens niet het slachtoffer wordt, doch dat hij in deze wereld weer kan leven en hopen. De gevaren in de wereld zijn het communisme en het anti communisme. Het is belangrijk, waarvoor wij strijden, niet waartegen wij strijden. Vreest niet, dat is het wachtwoord.

Mohamed zei: "Als gij wist wat ik weet, zoudt gij veel wenen en weinig lachen. Deze uitspraak zou ik liever om willen keren. Wanneer wij wisten dat wij allen van Christus waren en hier ook in de wereld van getuigden, zouden wij meer lachen en niet zoveel wenen.

Pauze + 10 minuten.

Na de pauze werden schriftelijk en mondeling enige vragen gesteld.

Naar aanleiding van de vraag of het niet al te naïef was om te denken dat bewapening vrede beoogt en of wij niet op sleeptouw worden genomen door belangen die de onze niet zijn, antwoordde spreker:

"In de kring van de wereldraad deelt men de mening dat het gevaar er is, dat zij meegesleept wordt in de maalstroom van de herbewapening en de leuze "Gerechtigheid door oorlog". De Christen mag het dan ook niet met al de belangen van deze herbewapening eens zijn. Kiesende tussen twee kwaden, kiest de mens de minst kwade. Een Christen moet vrij zijn van de belangen van Moskou en Washington".

Verder zei spreker:

"De wereldraad staat achter de V.N. Wanneer wij ons losmaken dan missen wij de enige organisatie op dit gebied, hoe gebrekkig zij ook is. Het terug roepen van Mac Arthur uit Korea is mede geïnspireerd door de Christelijke kerken in Amerika. Ook het gebruik van de atoombom wordt door de kerk aldaar niet geduld. President Truman behoort tot de Unie van Baptistische kerken. Deze kerk is ook fel tegen de preventieve oorlog tegen China."

Na een slotwoord van Da. Jongeling, werd de bijeenkomst te 22.00 uur gesloten.

Aan de uitgang werd een inzameling gehouden ter dekking van de onkosten.

E I N D E.

2-5-1951.

6.563.3
05.16

623

DIENSTGEHEIM.

26 APR. 1951
ACD/608152

Arnhem

Verbinding: 32.

No. BV/G 003 -51.

OP KAART
ACD/46
DAT: 24-5-51
P R: *RM*

Schutblad is vernietigd
Datum: 24-4-1951.

Onderwerp: Openbare bijeenkomst, gezamenlijk belegd door de Remonstrantse -, de Doopsgezinde Gemeente en de Vereniging van Vrijzinnig hervormden, gehouden te Arnhem op Vrijdag 20-4-1951.

- Datum van ontvangstbericht: Geen.
- Betrouwbaarheid berichtgever: Zeer betrouwbaar.
- Waardering bericht: Idem.
- Tevens bericht gezonden aan: Burgemeester en P.G. Arnhem.
- Medewerkende instanties: Geen.
- Ondernomen actie: Geen.

12

DIENSTGEHE IM.

VERSLAG van een openbare bijeenkomst, gezamenlijk belegd door de Remonstrantse -, de Doopsgezinde Gemeente en de Vereniging van Vrijzinnig hervormden, gehouden te Arnhem op Vrijdag 20 April 1951.

ZAALCAPACITEIT:

± 250 personen.

AANWEZIG:

± 100 personen (voornamelijk uit de betere stand).

SPREKER: Ds. Bremer, Doopsgezind Predikant te Amsterdam.

Deze bijeenkomst was de eerste van een drietal bijeenkomsten, welke als doel hebben, het aan de orde stellen van het vraagstuk der herbewapening in de kerk.

Te 20 uur werd de bijeenkomst geopend door Ds. Th. van der Veer, Doopsgezind predikant te Arnhem, die zijn teleurstelling uitsprak over de geringe opkomst. Hij zeide verheugd te zijn, dat het vraagstuk der herbewapening eindelijk eens nadrukkelijk in de kerk aan de orde wordt gesteld. Het is geenszins de bedoeling, hier politieke besprekingen van te maken.

Wij hebben maar één uitgangspunt, van waaruit wij deze problemen belichtten en dat is ons geloof. Wij willen ook dit vraagstuk zo objectief mogelijk benaderen. Eén ding staat vast: wij kunnen als kerk deze problemen niet langer uit de weg gaan.

Hierna werd het woord aan de spreker gegeven. Deze zei het volgende:

Ik wil vanavond met U spreken over "Weerloos Christendom". Ik hoop dat mijn woorden een getuigenis zullen zijn van de visie die ik op het probleem "herbewapening" heb. Het standpunt dat ik thans te aanzien van deze kwestie heb ingenomen, is mij, maar niet zo komen aanrollen. Ik heb daarmee zeer veel moeite gehad en ben slechts na langdurig en rijp beraad tot deze overtuiging gekomen. Ik heb echter diep respect voor een jongeman die als christen meent, dat wij onze geestelijke en culturele goederen slechts met de wapenen in de vuist tegen toekomstige vijanden kunnen verdedigen, al is dit dan ook nog zo vreselijk.

Ik ben echter overtuigd, dat het een zeer verontrustend verschijnsel is, dat de Nederlandse Christenen zich niet laten leiden door hun geloof, maar door de politiek of door hun krant, die zij in veel gevallen domweg napraten. Hun geloof heeft nog veel betekenis voor hen, doch schijnt bij deze mensen toch niet het gewicht te hebben om hiermee als maatstaf, dit probleem tot klaarheid te brengen. Het gaat er om, als Christen, een standpunt in te nemen.

Ik heb reeds gezegd dat ik met aarzeling over deze zaak spreek. Doch één ding is mij volkomen duidelijk, n.l. dat wij als mensen die ons wel Christenen noemen, ons ook moeten laten leiden door Jezus Christus, ook voor de oplossing van deze problemen.

Er is nu geen grote wereldbrand, doch de vuurhaard hiervoor ligt klaar in Korea. Elk ogenblik kan de z.g. koude oorlog in Europa over gaan in een hete oorlog.

In de dagbladen kunnen we lezen dat het gepraat over vrede en vermindering van herbewapening, onze volksweerbaarheid ondermijnt, doch degenen die dit schrijven, vergeten dat er nog andere en hogere dingen bestaan, die meer waarde hebben in het menselijk leven. Alle culturele waarden, hoe mooi en geweldig en groot ook, wijken terug voor de grootste aller waarden, n.l. de beleving van Gods Woord en navolging van Christus.

ok. spreker V

ok. als spreker V

(

De Communisten weten vaak een maar al te handig gebruik te maken van de vredeswil van grote groepen mensen, vooral in de Doopsgezinde Kerk. Deze z.g. vredesvoorstanders spreken van vrede, maar hebben achter zich, de ideologie van de communistische landen, waar de wreedheid heerst en het bloed vloeit.

Wij moeten echter spreken van de radicale en totale vrede welke Jezus Christus biedt, zowel aan Amerika als aan Rusland, een vrede die niet steunt op geweldige wapen voorraden of op de angst voor totale vernietiging, doch op de liefde. Christus heeft plaats genomen tussen de volkeren der wereld als de grote Verzoener. De mensheid hunkert naar vrede, doch deze hunkering wordt overstemd door de angst. In fatalisme laat men zich meevoeren op de stroom van oorlogspsychose. We sidderen van angst voor onze eigen uitvindingen. Angst voor spionage, zodra we weer een vernietigingswapen hebben uitgevonden. Deze angst zweept ons voort naar de totale oorlogsvoorbereiding. Het is, zoals in de Bijbel staat, dat Kain, nadat hij zijn broeder had doodgeslagen, een stad bouwde, om zich te kunnen verdedigen tegen de gevolgen van zijn daad. Geweld brengt slechts geweld voort. De angst maakt ons leven volkomen waardeloos. Als de angst overwonnen werd en het oorlogsmonster uitgebannen, dan zou alles beter worden, ook in ons vaderland; Dr. Drees zou dan het ouderdomspensioen kunnen verdubbelen en het bier zou niet alleen best zijn, maar ook goedkoop worden.

Angst brengt nooit veiligheid. Het bereidt de dood, inplaats van het leven. Ons antwoord op al deze vragen, kan slechts zijn, de weerloosheid, naar het voorbeeld van Christus. De gedachte aan weerloosheid tegenover de ons omringende gevaren, is volgens normaal menselijk denken niet erg opwekkend. Dat zou eigenlijk gelijk staan met zelfmoord. Een ander soort zelfmoord is echter de bewapening. Zou een zelfmoord met Christus niet verkieslijker zijn?

Toen ik een jongen was van ongeveer 18 jaar, dreef ik de spot met het gebroken geweepte. Later echter, toen ik over deze zaken na ging denken, kwam ik tot de conclusie, dat de bewapening, die altijd weer tot oorlog voert, niet uit Christus kan zijn. Immers, dit is een ~~duidelijke~~ strijd ~~voor~~ het zijn of het niet zijn, die ons voert tot de Apocalypse.

De weerloosheid is het enige standpunt voor de Christen, n.l. zoals de grondslag daarvoor is gegeven in 1 Corinthen 11. Het fundament dus van leven en leer van Jezus Christus in het Nieuwe Testament.

Hoe zit dat dan met het Oude Testament? Dit heeft geen waarde voor ons, als het in strijd is met Christus' leer. Christus werd verworpen als zijnde geen "nationale held", dat is een "weerbare messias" maar een weerloze. (Zie Jesaja 53), de verpersoonlijking van het weerloze lijden. Hij wijst alle weerbaarheid af, ook van legioenen engelen.

De vreedzamen, de verdrukten en de treurende, zullen het aardrijk beërven. Christus heeft het nimmer in redeloos geweld gezocht. En toch is hij niet machteloos, integendeel, Hem is alle macht in hemel en op aarde gegeven. Deze macht vind je echter niet in sterke legers of machtige verdedigingslijnes. Door de weerloosheid in de weg naar het kruis is hij meer dan overwinnaar geworden. De gemeente, die zich hierdoor weet gegrepen, voelt zich verbonden door alle kerkmuren heen. Dit is geen plezierige weg. In de Ortodoxe protestantse kerken, is het kruis van Christus de grondslag, doch het lijkt er nog niet op dat dit een praktische werkelijkheid wordt,

Ik ben een tamelijk conservatieve en rustige dominee, die van zijn gezin en zijn rustige leven houdt, maar wanneer God het dan van mij vraagt, zal ik, in verband met dit probleem, ook kruisdrager moeten worden. De realiteit van ons geloof is kiezen tussen ons aardse en

ons hemelse vaderland. Als gij de vrede wilt, wapen U dan ten oorlog. Dit is een onwaarachtige spreuk, die niet in de Bijbel te vinden is. De geschiedenis heeft de onwaarachtigheid hiervan bewezen. De wapenproductie gaat zolang door tot het spaak loopt en dan gaat men die wapens gebruiken. Geen land ter wereld kan de spanning van de bewapenings wedloop op de duur uithouden. Het resultaat zal dus een oorlog zijn, die door een der machten z.g. "gewonnen" wordt. De landen die er bij betrokken zijn geweest, liggen dan dood te bloeden uit duizenden geestelijke en materiele wonden. Het zal dan misschien zo zijn dat men zegt: "De operatie is geslaagd" doch de realiteit is dan dat de patiënt is overleden. Wij willen de godsdienst en beschaving en cultuur enz. redden, het koste wat het kost. Het zijn allemaal pogingen die geen nut hebben, het middel is erger dan de kwaal. Wij behoeven God niet te redden, dat doet God zelf wel. Wij dienen als Christenen dus een keus te maken tussen de wereld en datgene wat wij zeggen te geloven en belijden. Als wij dat door ons geloof kunnen, dan is weerloos Christendom geen dwaasheid meer.

Pauze. + 20 minuten.

Na de pauze werden mondeling en schriftelijk enige vragen gesteld.

Naar aanleiding hiervan zeide spreker nog het volgende: Wereldfederalisme is in de toekomst van Jezus Christus zeer wel mogelijk.

Actueel heeft het ^{geen} Venkele praktische betekenis door de aardse tegenstelling, welke daar is tussen de blanke en gekleurde volkeren.

Ik geloof wel in het West Europese federalisme. Ik ben zelf tot heden ook lid van deze beweging, doch het gevaar bestaat dat ook deze beweging zich mee laat voeren in de maalstroom van oorlogsvoorbereiding en dan zal ik er voor moeten bedanken, alhoewel mij dit zeer zal spijten. Een Europa zonder Christus, kan voor mij nooit een werkelijkheid worden.

Op een vraag van Ds. Nienhuis, predikant te Arnhem, (vermoedelijk Remonstrantse kerk): "Hoe denkt U over de Staat?", antwoordde spreker:

Ik zie tot heden nog steeds verschil tussen de staat der Nederlanden onder Dr. W. Drees en de dictatuurstaat b.v. van Hitler. Wij leven dus nog in een rechtsstaat. Zolang ik in die staat nog positieve dingen zie, die aan het instandhouden van die staat medewerken, zolang kan ik ja zeggen tegen die staat.

Wanneer het echter de andere kant uit zou gaan, zou er voor mij geen compromis mogelijk zijn. De oude Doopsgezinden stonden afwijzend tegenover de Staat.

- - - - -

Te 21.50 uur werd de bijeenkomst op de gebruikelijke wijze gesloten.

Aan de uitgang werd een inzameling gehouden ter dekking van de onkosten.

E I N D E.

24-4-1951.

MINISTERIE VAN OORLOG
Hoofdkwartier van de Generale Staf

Sectie G 2 B.

's GRAVENHAGE, 13 Januari 1950.

Nr G I-1736/49 GEHEIM.

Bijlagen: Div.

Onderwerp: Doopsgezind Vredesbureau.

6.221
05.26
Geheim

6.563.93
05.26.51
16 JAN. 1950
ACD/77917

In bijlage moge ik U aanbieden enige fotocopies van geschriften, gezonden aan de dienstweigeraars in het Depôt en Detentiekamp te Nieuwersluis.

+ Het pamflet "Contact-brief van het Doopsgezind Vredesbureau" van 26 November 1949 werd gezonden aan de soldaat Droog, Dick Tymen, geboren te Amsterdam, 10-10-1929 wonende Uiterwaardenstraat 267 III te Amsterdam, bij Uw dienst bekend.

De overige geschriften werden aan de dienstweigeraars in het algemeen gezonden.

Betreffende het inzamelen van gelden in het kamp, ten behoeve van de acties van de A.N.V.A., zoals blijkt uit de brief van Ds. Hugenholtz, wordt dezerzijds een nader onderzoek ingesteld over de uitslag waarvan ik U t.z.t. zal berichten.

typ:DB.
coll:4.

HET HOOFD SECTIE G 2 B,
De Luitenant-Kolonel,

(M.P.Kokje).

AAN:

Hoofd B.V.D.
Javastraat 68,
's-GRAVENHAGE.

CONTACT-BRIEF VAN HET DOOPSGEZIND VREDESCENTRUM

Beste Vrienden,

Ditmaal een vrantijkrvraag : DE POLITIE.

Een van de vragen, waarvoor een jongen door de Commissie van Advies wordt gesteld, is de vraag, of de politie gewapend moet zijn. Ook wordt wel gevraagd, of men zelf bij de politie dienst zou kunnen nemen, (erwijl), om te onderzoeken of men over het vraagstuk van het geweld heeft doordacht, allerlei situaties besproken worden, waarbij voor de politie geen andere mogelijkheid meer zou overblijven, dan van wapens gebruik te maken. Er wordt bij deze ondervraging steeds uitgegaan van de stelling, dat het conflict niet zonder geweld is op te lossen. De betrokken jongeman heeft dan te beslissen, wat of hij zou doen in het genoemde geval. - "Bij het achtervolgen van misdadigers is de politie verplicht geweld te gebruiken, anders zullen deze beslist de politie onschadelijk maken" -

In de vele besprekingen, die wij in discussiegroepen met elkaar hebben komt er steeds een veelheid van meningen naar voren over dit punt - het begint met de absolute ontkennning van ieder recht tot gebruik van geweld, ook door de politie, tot aan het verdedigen van dit geweld als de enige vorm van geweld die gebruikt mag worden. Tot voor kort bleek ons uit allerlei afwijzingen, dat de Commissie van Advies in ieder geval van de gewetensbeswaarde verwachtte, dat hij zou zeggen dat de politie niet mocht doden.

Wij menen, dat dit standpunt onjuist is, niet als standpunt van onze groep, want deze brengt inderdaad naar voren, dat weerloosheid altijd de oplossing is voor vele moeilijke problemen. De fout ligt echter in de opzet van de vraag. Het politie-vraagstuk is zo alomvattend, dat men niet een bepaald onderdeel van het politie-apparaat naar voren mag brengen om de gewetensbeswaren te toetsen, of men wel of niet mag doden. Wij menen, dat een politiemans hier ook ernstig protest zou aantekenen en zeggen, dat er niet van geweld wordt uitgegaan.

In het politie-apparaat zien wij in de eerste plaats de ordende taak, in de tweede plaats is zij vrijwillig en in de derde plaats heeft de politie opdracht zo weinig mogelijk van haar wapens gebruik te maken, alleen in uiterste nood. In het leger kunnen we geen ordende taak zien, ten tweede is het gedwongen, en men zal in tijd van oorlog zo veel mogelijk schieten.

Bij de politie zal dus steeds de drang voortduren om haar taak als opbouwende te zien, zij leest niet in geweldstermen denken. Het leger kan niet opbouwen, dit zal, als zijn tijd gekomen is, zoveel mogelijk vernietigen - en de soldaat wordt geleerd alleen in de oplossing van het geweld te geloven.

Daarom mag de vraag over de politie nooit gesteld worden en uitgewerkt zoals men dit voor de commissie doet. Beide apparaten gaan van een geheel verschillend beginsel uit. Laat ieder, die met deze vragen worstelt en ze moeilijk vindt, dit goed bedenken. C.Inja.

VREDESDIENST

Wij ontvingen voor de Bibliotheek van het Vredescentrum : "Service for Peace" (Vredesdienst), de geschiedenis van de Amerikaanse Doopsgezinde Dienstweigeringskampen, door Melvin Gingerich. Dit boek geeft in 500 blz. de gehele geschiedenis van de Civilian Public Service (plaatsvervangende burgerdienst), zoals deze door de Doopsgezinde kerk georganiseerd werd na het tot stand komen van de "Dienstweigeringswet" in 1940. Het geeft een boeiende beschrijving van de moeilijkheden van het "kampleven", die in de meeste gevallen alleen opgelost konden worden door het zoeken van meer bevredigende "werk-objecten", en door het verschaffen van de beste leiding, zowel op geestelijk gebied, als voor studie en recreatie.

De prijs is fl. 12.-, voor dienstweigerers in de kampen fl. 8.-
Bestellingen aan : Doopsgezind Vredescentrum, Dribergseweg 11 A, Zeist.
Ciro : 522500, P. Thijsen.

Bijbelstudie :

Volmaakte Waerloosheid (Een Oudtestamentisch voorbeeld) :

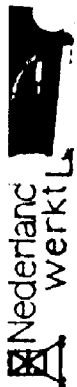
Eliza verkreeg een grote overwinning over de koning van Syrië voor de koning van Israël. 2. Koningen 6 : 8-23.

1. Het besluit van de koning van Syrië om oorlog te voeren tegen Israël, vs. 8-13.
2. De gelofte van de Syrische koning om Eliza in handen te krijgen, vs 14.
3. Eliza's gebed, vs 15-20
4. Eliza's bevelen om 't vijandelijk leger voedsel te verstrekken, vs 21-23
5. Een grote overwinning : De benden van Syrië kwamen niet meer in het land Israël.

Vragen ter overdenking :

1. Rekent de Bijbel met een tijd, waarin oorlogen tot het verleden zullen behoren ?
2. Zijn de vredegezinde mensen in de Bijbel mensen, die er alleen maar op uit zijn de oorlog uit te bannen, of is hun vredswerk veeleer de niting van een bepaalde geest ?
3. Zouden wij met liefde tegenover een vijand niet veel vermogen ?
4. Is liefde niet te verkiezen boven "pacifistische volksverdediging"?
Waarom ?

Behaar deze brief om later op besprekingen op onze conferenties te gebruiken.

598
K. C. B. Kansen,

Nieuwshuis

Nieuw Beeld is
Bevan

UITTREKSEL

Voor OD 1417 Naam Doopsgezind Vredesbureau.
Origineel in PD 9253 Naam Lieftrinck, H.E.M.A. (Da.)
Volgnr. Ag.nr. 66327 Aard van het stuk verslag.
Afd. Districtsrecherche Alkmaar Datum 12 Juli 49.

Een van de jonge mannen die de bijeenkomst op 20 April 1949 te Nieuwe Niedorp had bijgewoond, kreeg later een brief van een persoon genaamd "INJA", wonende te Baarn. Deze brief vermeldde dat op 21 en 22 Mei 1949 (weekend) een samenkomst zou worden gehouden in het Doopsgezinde kerkgebouw te Schoorl. Bij deelname was een bedrag verschuldigd van F.4,50.

Deze samenkomst is besloten geweest en is bezocht door een veertigtal jonge mannen.

Bij een ingesteld onderzoek naar de briefschrijver "INJA", bleek deze te zijn genaamd:

Cornelis Paulus INJA, geb. te Zaandam, 27 Juli 1903, hulp-predikant, wonende te Baarn, Nicolaas Beetslaan 10.

Inja vestigde zich op 27 Februari 1945 te Baarn, komende van Amsterdam, Woestduinstraat 57 I.

Hij vervuld regelmatig spreekbeurten in verschillende plaatsen voor de Doopsgezinde gemeente. Hij wordt beschreven als een zeer idealistisch persoon, die voor iedereen in de bres springt die in moeilijkheden zit, en dit doet uit Godsdienstige overtuiging.

Hij is anti-militaristisch ingesteld uit Godsdienstige overtuiging.

Hij is secretaris van het Doopsgezinde Vredesbureau. Er wordt echter ook aangenomen dat hij sympathie heeft voor het Communisme. Deze conclusie is getrokken uit het feit dat hij onlangs in een vergadering van oud-illegale werkers heftig van leer trok tegen een voorstel, gedaan in die vergadering om de communisten uit de gemeenschap van oud-illegalen te zetten. Hij betoogde toen, dat de communisten de beste illegale werkers waren geweest.

Het doel van het Doopsgezinde Vredesbureau schijnt hoofdzakelijk te bestaan uit het verlenen van geestelijke en materiële steun aan dienstweigeraars die om gewetensbezwaren dienstweigeren of gevangen zitten.

Uitgetrokken door MvB Afd./Sectie ACD 4 B Datum 23.9.49.

Op aanwijzing van B VI.

B. 49640

VI. RD.2

I-1413/48 Geheim.
18 October 1948.
C.P.Inja.

GEHEIM

Naar aanleiding van het verzoek, vervat in Uw terzijde vermeld schrijven, heb ik de eer U te berichten, dat bij een naar C.P.Inja ingesteld onderzoek het volgende is gebleken:

Cornelis Poulus INJA, geb. 27-7-1903 te Zaandam, wonende Nicolaas Beetslaan 10 te Baarn, is van beroep hulpprediker der Doopsgezinde Gemeente. Op grond van zijn godsdienstige overtuiging is hij gekant tegen de militaire dienst, hetgeen eveneens blijkt uit de door hem bij het "Doopsgezinde Vredesbureau" beklede functie van secretaris.

Inja wordt in zijn woonplaats gekenschetst als een zeer idealistisch man, die, gedreven door godsdienstige overwegingen, tracht een ieder, die in moeilijkheden is geraakt, zoveel mogelijk te helpen.

Naar verluidt zou hij niet afwijzend staan tegenover het communisme. Op een kortelings te Baarn gehouden vergadering van oud-illegale werkers ageerde hij n.l. heftig tegen het voorstel om communisten uit de gelederen van de oud-illegalen te werven en merkte op, dat de communisten tijdens de Duitse bezetting "de beste illegale strijders" zijn geweest.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
voor deze:

J.G.Crabbendam.

Aan de Heer
Hoofd Afd. 3-B van de
Generale Staf,
Juliana-kazerne,
Clingendaal,
te
's-GRAVENHAGE.

No. 1048^a-'48

Uw brief No. 49640 dd 1-12-'48

Onderwerp: Doopsgezind Vredesbureau"

GEHEIM

2 April 1949

Volgno.

- 5 APR. 1949

ACD/59265

Co. 47856

Ter beantwoording van het verzoek, vervat in het hierboven aangehaalde schrijven, wordt U het volgende bericht.

De door U opgegeven samenstelling van het bestuur, afdeling Amsterdam, van het Doopsgezind Vredesbureau (Vredesgroep van de Broederschap van Christenen), is juist.

De volledige personalia van J.J.ROTHFUSZ zijn:

* Jacobus Jozef ROTHFUSZ, geboren te Arnhem, 3 Januari 1882, electro-technisch ingenieur, Nederlandse Nationaliteit, gehuwd met: Trijntje CATH, geboren te Weststellingwerf, 10 April 1889, wonende Koninginneweg 55 bov., te Amsterdam.

In de politie-administratie te Amsterdam, is niets ten nadele van hem bekend. Ook op politiek gebied komt hij niet voor.

Omtrent ROTHFUSZ zijn geen politieke uitingen bekend geworden.

Betreffende de werkwijze, de samenstelling en het doel van het Doopsgezind Vredesbureau wordt verwezen naar de beantwoording van Uw schrijven No. 28251 dd 3-2-'48, onder nummer 1048-'48 dd 28-5-'48. De daarin gerelateerde daadwerkelijke naastenliefde strekt zich ook uit tot de principiële dienstweigeraars.

..... B 2

h.v.

's-Gravenhage, 1 December 1948.

No.: B. 49640

Betr.: "Doopsgezind Vredesbureau".

VI. RD.3

SECRET

al 59265

Mede te Dver informatie heb ik de eer U te berichten van betrouwbare zijde te hebben vernomen, dat het "Doopsgezind Vredesbureau", dat in 1946 nou zijn opgericht, aan het adres Singel 472 te Amsterdam gevestigd is. Dit bureau zou thans voornemens zijn de ingesloten principiele dienstweigeraars een St.Nicolaas-Feest te bereiden door hen sigaretten, versnaperingen en boeken toe te zenden.

Het bestuur zou bestaan uit:

- x) **Dr. Klaas Gels HUIJEN**, geb. 16-6-1888 te Leek, wemende Frans van Nierinstraat 61 te Amsterdam, -voorzitter-;
- x) **Marcelia Paulina DEB**, geb. 27-7-1903 te Zaandam, hulppredikant, wemende Nicolaas Beetslaan 10 te Baarn, -secretaris-; en
- J.J. ROZENDAL**, wemende Koninginneweg 55 te Amsterdam, -penningmeester-.

Ik moge U verzoeken mij - indien mogelijk - enige nadere inlichtingen te willen doen verstrakken omtrent het doel, de werkwijze en de samenstelling van het "Doopsgezind Vredesbureau".
Tevens zal ik het op prijs stellen de volledige persoonlijka en de politieke antecedenten te vernemen van vorengenoemde J.J. Rothfuss.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
voor deze:

J.G. Grabbendam.

Aan de Heer
Hoofdecommissaris van Politie
te
Amsterdam.

GEMEENTE - POLITIE
BAARN

Baarn, 13 November 1948.

Stationsweg 22b
Tel. K-2954-2444

Volano.

15 NOV. 1948

ACD/ 49640

Gehéim

No. 356 G.

Bijlagen:

Naar aanleiding van Uw schrijven dd. 25 October 1948, No. 47856, betreffende, C.P.Inja, heb ik de eer U het volgende te berichten.

Cornelis Poulus Inja, geboren te Zaandam, 27 Juli 1903, hulppredikant, wonende te Baarn, Nicolaas-Beetslaan 10, vestigde zich op 27 Februari 1945 in deze gemeente, komende van Amsterdam, Woestduinstraat 57 1 hoog.

Hij vervuld regelmatig spreekbeurten in verschillende plaatsen voor de Doopsgezinde Gemeente. Hij wordt beschreven als een zeer idealistisch persoon, die voor iedereen in de bres springt die in moeilijkheden zit en dit doet uit Godsdienstige overwegingen. Hij is anti-militaristisch ingesteld uit Godsdienstige overtuiging. Zijn werk als secretaris van het Doopsgezinde Vredesbureau moet dan ook in dit licht gezien worden. Buiten dien wordt echter aangenomen dat hij ook sympathie heeft voor het communisme. Deze conclusie is getrokken uit het feit, dat hij onlangs in een vergadering van oud illegale werkers alhier, heftig van leer trek tegen een voorstel, gedaan in die vergadering om de communisten uit deze gemeenschap van oud illegale werkers te zetten. Hij betoogde teen dat de communisten de beste illegale werkers geweest waren.

Voorzover kon worden vastgesteld, is het doel van het Doopsgezind Vredesbureau hoofdzakelijk het verlenen van materiële en geestelijke steun aan dienstweigeraars die om hun gewetensbezwaren gevangen zitten. Ze bereidt dit bureau een actie voor, om met St. Nicolaas de dienstweigeraars die in de kampen voor gewetensbezwaarden verblijven te Vledder, Geestbrug en Zwindersveld, een gezellige avond te bezorgen door het geven van cigarettten, versnaperingen, spelen en boeken.

De samenstelling van genoemd Bureau is als volgt.

Voorzitter, Ds. T.O. Hielkema, wonende te Amsterdam, Frans van Mierisstraat 61.

Secretaris, de hierboven genoemde C.P. Inja.

Penningmeester, J.J. Rothfus, wonende te Amsterdam, Koninginneweg 55. Het bureau werd in 1946 opgericht en is gevestigd te Amsterdam, Singel 452.

Omtrent de werkwijze van het bureau konden geen nadere gegevens worden verkregen.

v.S.

DE HOOFDINSPECTEUR VAN POLITIE,

Aan de Heer Hoofd van de C.V.D.

te

"s-GRAVENHAGE.

UITGEBOKT

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

's-Gravenhage, 25 October 1948.

No. IB 47856

Onderwerp: C.P.Inja.

VI. RD.3

GEHEIM

af. 49640

Hierbij moge ik U verzoeken mij te willen inlichten omtrent de personalia en politieke oriëntering van C.P.INJA, secretaris Doopsgezind Vredesbureau, wonende Nic.Beetslaan 10 te Baarn.

C.P.Inja onderhoudt contact met dienstweigeraars en bespreekt hun aangelegenheden ten Departemente.

Indien mogelijk zal ik tevens gaarne worden ingelicht omtrent doel, werkwijze en samenstelling van het Doopsgezind Vredesbureau.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
voor deze:

J.G.Crabbendam.

Aan de Heer
Corpschef der Gemeentepolitie
te
B.A.A.N.

Ministerie van Oorlog
H.K.G.S.
Sectie 3 B
No: I-1413/48 GEHEIM
Ond: C.P.Inja
Bijl:-----

's Gravenhage, 18-10-48

B
ZEER GEHEIM

Ik moge U verzoecken mij enige nadere
Volgno.
gegevens te willen verstreken betreffende de per-
soon van C.P.Inja, Secretaris Doonsgezind Vredesbu-
reau, won. Nic.Beetslaan 10 te Baarn.

20 OCT. 1948
ACD/7856

Deze persoon staat in contact met
dienstweigeraars, welke hij o.a. bezocht heeft in het
Depot en Detentiekamp te Nieuwersluis.

Voorts bespreekt hij aangelegenheden
van principiele dienstweigeraars ten Departemente.

Uw berichten zie ik gaarne tegemoet.

Typ: AB
Coll: M

Hoofd Sectie 3 B
De Luitenant- Kolonel,

M.P.Kokje,

AAN: Hoofd Centrale Veiligheidsdienst
Javastraat 68
's GRAVENHAGE.